…УХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 299 (8206)
ДЕКАБРИИН 23
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Гахайн мяха ехээр абадаг болое

Республикын колхозууд ажахын үнгэрһэн жэлдэ һү, нооһо, үндэгэ абалгаар, мүн эдэ продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэлгээрээ зарим тэды амжалта туйлабашье, мяха абалгаараа, илангаяа гахайн мяха абалгаар ехэхэн гээгдэлдэ ороһон байна. Юрэнхы дээрээ гахайн мяха абаха жэлэй түсэб оройдоо 42,2 процент дүүргэгдэһэн, зарим аймагууд, нэн түрүүн город шадарай — Кабанскын, Заиграйн, Иволгын, Прибайкальска болон бусад хэдэн аймагууд энэ түсэбөө миин гушаад гаран процент дүүргэһэн байха юм. Закаменай, Яруунын аймагуудай колхозууд урдынхидаал адли гахай үсхэбэрилгэдэ анхаралаа багаар табидаг зандаа. Үнгэрһэн жэлдэ Закаменай аймагай бүхы колхозууд арайхан гэжэ арбан дүрбэн тонно гахайн мяха абаһан байна бшуу.

Энэ гээгдэлэй гол ушар шалтагаанинь юуб гэхэдэ, колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд гахайн-товарна фермэнүүдэй олзо доходые ехэдхэхын түлөө оролдоногүй, гахайнуудаа һайса шахан таргалуулжа үрдингүй гүрэндэ тушаана. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэг мүнөө хүрэтэр шиидхэгдэнэгүй. Олон ушарта гахайнууд мууса эдеэлүүлэгдэнэ, муу байрада байлгагдана, тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилха тушаа оролдолго гаргагданагүй. Үдын, Үшөөтэйн болон бусад МТС-үүдэй харьяата колхозуудта энэ хүдэлмэрн илангаяа муугаар ябуулагдана.

Эхэ оронойнгоо түрүү област, хизаарнуудай жэшээгээр үнгэрһэн жэлдэ республикын колхозууд нэгэ удаа түрүүлээд лэ шахагдаха залуу гахайнуудые үсхэбэрилхэ тушаа түрүүшын алхам хэһэн байна. Энэ түрүү аргын һайн байһаниинь тобойсо харагдабашье, мүнөө жэлдэ иимэ гахайнуудые үсхэбэрилхэ түсэб холо дүүргэгдээгүй байһаар. Илангаяа Яруунын, Курумканай, Иволгын аймагай колхозууд энэ түсэбөө миин хорёод процент дүүргэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта, үсхэбэридэ байһан эхэ гахайнуудай тооё олон болгохын орондо, зарим аймагуудта доошонь оруулна. Прибайкальска, Закаменай, Заиграйн аймагуудта иимэ баримтанууд ушарна.

Теэд манай республикада гахай олоор үсхэбэрилжэ, олзо доход ехээр абаха арга боломжо дүүрэн бии. Энээн тушаа манай түрүү гахайшад, фермэнүүд болон колхозуудай дүй дүршэл ехэ һайн жэшээ боложо үгэнэ ха юм. Малажалай түрүүшүүлэй тээсгэн үнгэрһэн республиканска зүблөөндэ хабаадагшад ажахын энэ жэлдэ үсхэбэридэ байһан эхэ гахай бүриһөө нэгэ нэгэ тонно мяха абаха гэһэн зорилго табиһан байна. Энэ зорилго республикын колхозуудаар хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ байнхай.

Манай газетын мүнөөдэрэй номерто Кяхтын аймагай Ехэ-Нугын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гахайн фермын хүдэлмэрилэгшэдэй эльгээһэн бэшэг толилогдобо. Тэрэ бэшэг соогоо гахайшад үсэд шанга ажалаараа туйлаһан түрүүшынгээ амжалта тухай хэлээд, ажахын шэнэ жэлдэ мяха абалгаяа нёдондонойхиһоо хоёр хахад дахин ехэ болгохо гэхэ гү, али эхэ гахай бүриһөө тонно мяха абаха гэһэн уялга абаад, тэрэнэй түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые уряалһан байна.

Энэ колхозой арга боломжонь республикын бусад колхозуудһаа юугээрээшье илгаагүй. Һая болотор эндэ гахайн фермые хүсэд хэрэгшээдэггүй, тиимэһээ тэрэнь колхоздо миин гарза оруулдаг байгаа бшуу. Харин малажалые хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын абаһан тогтоолнуудые дүүргэхын хойноһоо тэмсэжэ, энэ фермын хүдэлмэридэ нэгэ багахан анхарал табигдаһанһаа, һайн хүдэлмэришэнөөр фермые хангаһанһаа боложо, нилээд ехэ хубилалта болоо. Ажахын үнгэрһэн жэлдэ энэ фермынхид 180 центнер мяха түрүүшынхеэ абажа, колхоздоо 90 мянга гаран түхэриг олзо доход оруулаа.

Нүхэд гахайшад, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд! Ехэ-Нугынхидай жэшээгээр доторойнгоо арга боломжонуудые үшөө дахин һайса хаража үзөөд, эхэ гахай бүридэ нэгэ нэгэ тонноһоо бага бэшэ хүртэхөөр мяха абахын түлөө тэмсэе. Манай газетын хуудаһаар дамжуулан дүй дүршэлөө халан абалсажа, Эхэ орондоо эрхим шанартай мяха ехээр үгэхын түлөө бүхы арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэе.

Тиимэһээ үбэлжэлгын үедэ гахайнуудаа һайса эдеэлүүлхэ, поршоонхонуудынь нэгэшье толгой гарзада оруулангүй, бүрин бүтэнөөр түлжөөхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха шухала. Тиин гол түлэб энэ һарада нэгэ удаа түрүүлээд шахагдаха залуу гахайнуудые шэлэжэ илгаад, тэдэнээ гараха һарада ороондо оруулха хэрэгтэй. Мүн үсхэбэридэ байһан эхэ гахайнуудаа жэлдээ хоёр удаа түрүүлхэ, гахайнуудые жэлэй дүрбэн сагта жэгдээр шахалганда табиха гэжэ оролдохо хэрэгтэй.

Колхозуудай правлени болон партийна эхин организацинууд гахайшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай. Тиихэ зуураа гахайн фермэнүүдые тэжээлээр хүсэд хангаха, үбэлэй, зунай типовой байрануудые шэнээр бариха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые али болохоор дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Академик В. П. Горячкинай нэрэмжэтэ шангууд

Хүдөө ажахын машинанууд тухай наукын үндэһэ һуури табигша, ородой элитэ ехэ эрдэмтэ академик В. П. Горячкинай нэрэмжэтэ жэл бүриин бүхэсоюзна шангуудые бии болгохо тухай шиидхэбэри хүдөөгэй болон ой модоной ажахын научно-техническэ обществын Центральна правлениин президиум гаргаа. Хүдөө ажахые оньһожоруулха хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтанууд тухай эрхим һайнаар бэшэгдэһэн зохёолнууд тус шанда хүртэхэ байна. Эдэ зохёолнуудай тоодо научно-дэлгэрэнгы номууд, брошюранууд, киноочеркнууд, диафильмнүүд, үйлэдбэриин, мүн научно-техническэ журналнуудта толилогдоһон статьянууд, радиогоор хэлэһэн үгэнүүд оролсохо юм.

Шанда хүртэлсэхөөр зохёолнууд обществын республиканска, хизаарай, областной болон центральна правлениинүүдтэ эльгээгдэхэ ёһотой. 1956 онһоо эхилжэ шангууд олгогдохо байна.

(ТАСС).

Республикын МТС-үүдтэ трактор заһабарилга тухай 1956 оной декабриин 20-ной мэдээн

МТС-үүд	Кварталай түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Түнхэнэй	195,8
Иволгын	172,0
Хориин	160,0
Үдын	157,1
Темлюйскэ	125,1
Эгэтын	125,0
Кяхтын	113,3
Сэлэнгын	112,5
Нарһатын	109,5
Селендумын	105,8
Цагаан-Усанай	103,7
Курбын	100,0
Кабанскын	100,0
Хамнигадайн	100,0
Сүхын	100,0
Саянтын	100,0
Погранична	90,9
Тарбагатайн	87,5
Хэрэнэй	86.9
Бургалтайн	86,3
Итанцын	85,7
Ехэ-Куналейн	81,8
Охин-Булагай	80,6
Ново-Брянска	79,1
Бага-Куналейн	76,4
Суулгын	75,7
Хэжэнгын	72,9
Хонхолойн	68,2
Үшөөтэйн	67,6
Ехэ-Кударын	67,4
Гашейн	65,5
Хүнтэйн	61,9
Торийн	61,5
Закаменай	57,6
Чесанын	54,1
Баргажанай	54,0
Жэрэмэй	40,9
Бичурын	38,4

Шалтаг бариһаар сагаа гээнэ

Үшөөтэйн МТС трактор заһабарилгые удааруулжа байна

Үшөөтэйн МТС-эй механизаторнууд трактор, машинануудые заһабарилга эмхигүйгөөр эхилээд, тэрэниие унжагайруулһаар.

Декабриин 10-най байдалаар оройдоол 12 трактор, 26 сеялкэ, 15 плуг заһагдаад байна. Графигай ёһоор тус МТС дүрбэдэхи квартал соо 34 трактор, 40 сеялкэ, 30 плуг заһабарилха ёһотой байгаа. Теэд хэһэн юумэниинь тон бага.

5-дахи, 2-дохи, 3-дахи тракторна бригаданууд запасной частьнуудай үгы дээрэһээ тракторнуудаа һаяхан болотор заһажа захалаагүй байшоо. Эдэ бригаданууд декабриин 8-да тракторнуудаа задалжа эхилээ. «Бидэ мотор задалһаар недели шахуу болообди, теэд һэлгэхэ поршневой палец болон втулкануудай үгы дээрэһээ миин байнабди. Манай бригадын 5 хүн заһабарилга хэнэ. Хэзээ запасной частьнуудтай болохомнай мэдэгдэнэгүй, — гэжэ 5-дахи тракторна бригадын тракторист Жамьян-Ширап Галсанов хөөрэнэ.

7-дохи тракторна бригадын бригадир нүхэр В. П. Каленов «запчастьнуудай үгы дээрэһээ 5 тракторайнгаа оройдоол хоёрыень арай гэжэ заһаабди» гэжэ гомдоно. Мүнөө энэ бригадын хоёр мотор задалагдаад заһагдаагүй хэбтэнэ.

Иимэ байдал МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдые сошордооногүй, тэдэнэр һанаа амархан байһаар. Зарим бригадирнуудыншье (нүхэд Балданов, Бальчугов, Каримов) заһабарилагшадай хүдэлмэриие эмхидхэнэгүй, өөһэдөө хүтэлбэрилнэгүй. Тэрэнэй эсэстэ «С-80», «ХТЗ-7» маркын тракторнууд һараһаа үлүү саг соо заһагдангүй байһаар.

Трактор заһабарилга эндэ хуушанайхяар, бригадна аргаар ябуулагдана. Тиимэһээ ажалай бүтээсэ тон муу. Заһабарилагшадай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта муугаар хэһэнһээ ажалай журам хэлэшэгүй һула. Заһабарилгын түрүү дүй дүршэл тухай механизаторнууд мэдэдэггүй. Теэд шэнэ юумэн тухай хөөрэлдөөнүүд механизаторнуудай дунда үнгэргэгдэнэгүй.

Машинно-тракторна станциин дирекци (директорэй орлогшо нүхэр Кулик И. К., главна инженер нүхэр Дагаев) эдэ дутуу дундануудые усадхаха тушаа хэмжээнүүдые абанагүй.

Заһабарилгые түргөөр дүүргэхын тула хэрэгтэй запасной частьнуудые МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд хэзээ асарха юм.

Б. Чагдуров.

Эхэ гахай бүридэ—тонно мяха!

Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гахайн-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэдэй бэшэг

Мэнэ һая, 2—3 жэлэй саада тээ, манай колхоздо гахаймнай фермэ тоншье ядуу байдалтай, малажалаймнай эгээл орхигдошоһон һалбари байһан юм. Юундэб гэхэдэ, «гахайнууд эдиһэнээ харюулнагүй» гэжэ буруугаар ойлгодог дээрэһээ гахайнгаа фермэдэ анхаралаа табихаяа болишоһон байнабди. Дүршэлтэй гахайшадшье үгы байгаа. Тиимэһээ фермэдэ хүдэлхэ хүн олдожо үгэдэггүй һэн. Тэрэ үедэ гахаймнай фермэ колхоздоо олзо оруулхаһаа байтагай, харин гарзада оруулдаг байгаа.

Тиимэ байдалтай байтарнай партиин Центральна Комитедэй сентябрьска ба январска Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд гаража, бидэнэршье алдуугаа һайнаар ойлгоһон байнабди. Арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, гахай олоор үсхэбэрилхын тулада бүхы хэмжээнүүд абтаа һэн. Хамагай түрүүндэ, гахайн фермэдэ дүршэлтэй, үнэн сэхээр ажалладаг колхознигууд эльгээгдээ. Фермынгээ гахайнуудай үүлтэрые һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулһан байнабди. Томо сагаан үүлтэрэй эмэшье, азаргашье гахайнууд асарагдаа һэн. Мүн гахайнуудай эдихэ элдэб янзын тэжээл элбэгээр бэлдэдэг болохын түлөө оролдоһон байнабди. Гахайнуудые һайнаар түхеэрэгдэһэн байрануудаар хангаха гээшэ тон шухала удхашанартай. Энээниие мэдэрэн, бидэнэр мүнөө жэлдэ гахайнуудай зуһаха зунай байра шэнээр бариабди. Үбэлэй нэгэ типовой байра баригдажа дүүрэбэ. Гахайшадай ажалай нормые, тэдээндэ ажалай нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гуримые шэнээр хаража үзөөд, хэдэ хэдэн хубилалтануудые оруулһан байнабди.

Эдэ бүгэдын ашаар гахаймнай фермэ олзо доходтой боложо, гүрэндөө мяха горьтой ехээр үгэдэг болобобди. Тиин ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ хамта 204 гахай шахажа, 180 центнер мяха абаад, тэрэнэйнгээ 162 центнерыень гүрэндэ тушаагаабди. Тиигэжэ урзанда жэлэйхидэ орходоо гахайн мяхан хоёр дахинһаа ехээр абтаа. Эрхим гахайшан Пурбэ Бамбуева шахагдажа байһан гахайнуудай шэгнүүрые сүүдхэдээ 780 граммаар, Екатерина Баннова—670 граммаар нэмээжэ байгаа.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ бидэнэр 40 эхэ гахайнгаа тус бүридэ дунда зэргээр 450 килограмм мяха абаһан, эхэ гахай бүриһөө 9 поршоонхо абажа түлжүүлһэн байнабди. Теэд энэ түрүүшымнай амжалта манай һанаае яашье ханганагүй. Манда хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл ехэ.

Һая бидэнэр малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалгатай танилсаад, саашадаа гахай үсхэбэрилгэеэ хүгжөөхэ арга боломжонуудаа тооложо үзэһэн байнабди. Арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, **ажахын энэ жэлдэ бидэнэр эхэ гахай бүридөө тонноһоо бага бэшэ мяха абаха гэжэ шиидэбэбди.** Мүнөө манай фермэдэ 45 томо эхэ гахай бии. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ бидэнэр 45 тонноһоо бага бэшэ, тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 2,5 дахин ехэ гахайн мяха абаха ёһотой болонобди.

Хайшан гэжэ, ямар аргаар энэ зорилгодоо хүрэжэ шадахабиибди?

Мүнөө манай фермэдэ зун гараһан 230 толгой поршоонхо бии. Тэдэнээ ерэхэ хабартаа, зундаа һайнаар шахажа, тус бүриень 80 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха байнабди. Тэдээнһээ хамта 184 центнер мяхан абтаха.

Гахай шахалгада ажалай гаргашые багадхахын, мяханайнь өөрын үнэ сэнгые химдаруулхын тула ажахын энэ жэлдэ бидэнэр эртын поршоонхонуудые дахин үбэлжүүлэлтэгүй, зундаа һайнаар эдеэлүүлэн, харууһалжа байгаад, намар шахажа, гүрэндэ тушаадаг болохо гэжэ шиидээбди. Ингэжэ гахайнуудые түргэнөөр шахалгада табихада ажалынь нилээд хүнгэржэ үгэхэ, гаргаша бага болохо байна. Жэшээлхэдэ, бидэнэр энэ жэлдэ томо эхэ гахайнуудаа хоёр дахин түрүүлжэ, 540-һөө үсөөн бэшэ поршоонхо абахабди. Гадна, намартаа шахагдажа, гүрэндэ тушаагдаха 50 толгой залуу эмэ гахайнуудые ороондо оруулаад, тэдээнһээ 300-һаа үсөөн бэшэ поршоонхо абаха байнабди. Үбэлэйнгөө эртын поршоонхонуудые хабар, зундаа һайнаар томо болгоод, намар 175 толгой поршоонхо шахажа, нэгэ-нэгыень 75 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаахабди. Тиигэжэ 131 центнер гахайн мяхан абтаха. Тиихэдэ март, апрель һаранууд соо гараһан 100 поршоонхо намар шахажа, тус бүринень 60 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха байнабди. Тэдээнһээ хамта 60 центнер мяхан абтаха.

Иигээд байхадамнай үшөө 550—600 поршоонхо үлэхэ байна. Зүгөөр, бидэнэр тэдээниие бултыень үбэлжүүлхэгүйбди. Тэдээн сооһоо зунай 180—200 толгой поршоонхо 4—5 һаратай болоторнь түлжүүлжэ томо болгоод, заримыень гүрэндэ тушааха, үлөөшыень худалдаха, доторой гаргашада гаргаха байнабди. Тиигэжэ тэдээнһээ 55—60 центнер мяхан абтаха. Мүнөө гүрэндэ, 1957 онойхидо оруулалсан, 25 центнер мяхан тушаагдаад байна. Иигээд байхадаа, бидэнэр жэл соо эхэ гахай бүридөө тонно мяха абаха зорилгодоо хүрэжэ шадаха байнабди.

Мүнөө жэлдэ бидэнэр эртын поршоонхонуудые намартаа шахажа, гүрэндэ олоорнь тушааха зуураа, хойто жэлэйнхеэ мартанагүйбди. Ажахын энэ жэлэй дүүрэхэдэ үшөө 350—400 толгой зунай поршоонхонууд үлэхэ болоно. Тэдэнэр үбэлжүүлэгдээд, саада жэлдээ шахагдаха байна. 1958 ондо түсэбэй ёһоор, квартал бүхэндэ гахайнуудые шахажа, гүрэндөө тушаажа байхадамнай эдэ поршоонхонууд хүсэд хүрэхэ юм.

Энэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула бидэнэр бүхы оролдолгоёо, арга шадалаа гаргахабди. Мүнөө жэлдэ шэнэ түл абалгые жэшээтэ һайнаар угтажа, гахай, поршоонхонуудай харууһалга, эдеэлүүлгые һайнаар эмхидхэхэбди. Тиин гүрэндэ һайн шанартай мяхан тушаагдажа байха. Поршоонхонуудай түргэнөөр түлжэхын, юрэнхыдөө, гахайнуудаа һайнаар эдеэлүүлжэ байхын тулада, ерэхэ зундаа тэдээндээ ногоон тэжээл нэмэлтэ болгон эдюулэлсэжэ байхабди. Энэ зорилгоор 1957 ондо фермэ шадарайнгаа газар дээрэ 30 гектарта гурбан ондоо болзорто овёс таригдаха. Зундаа поршоонхонуудые үдэртөө гурба дахин эдеэлүүлжэ байхатаяа хамта, тэдэниие бүхэли үдэртөө сэбэр агаарта ябуулжа, эдинсэ һайнтай газарнуудта бэлшээжэ байхабди. Гахайнуудта эдюулхын тулада хартаабха, корнеклубнеплодууд гэхэ мэтын газарай эдеэ ехээр таригдаха байна.

Манай хүдэлмэридэ мүн дутуу дунданууд бии, бэрхэшээлнүүд ушарна. Фермэ дээрэмнай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд механизацилагдаагүй. Тэжээл шанаха, буйлуулха, зөөхэ хүдэлмэри гараар хэгдэнэ. Шахагдажа байһан гахайнуудаймнай байра муу. Мүн тэжээлшье дуталдадаг. Ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэмнай Кяхтын МТС туһалнагүй.

Хэды бэрхэшээлнүүдэй ушарбашье, дутуу дундануудаа усадхан, энэ жэлдэ бидэнэр гахайн мяха ехээр абажа шадахабди. Тиимэһээ бидэнэр «Эхэ гахай бүридэ—тонно мяха» гэһэн уряал урдаа табяад, ажаллажа оробобди.

Бидэнэр республикын бүхы гахайшадые, илангаяа гахай үсхэбэрилгөөр гээгдэнги колхозуудай гахайшадые манай жэшээгээр, эхэ гахай бүридөө тонноһоо бага бэшэ мяха абахын түлөө тэмсэхыень уряалнабди.

М. Фасхутдинов, гахайн фермые даагша;
Г. Цыремпилова, гахайшан; **Э. Чойнжурова,** гахайшан; **Х. Салахутдинова,** гахайшан;
Е. Баннова, гахай шахагша; **Н. Иринчеев,** колхозой түрүүлэгшэ; **И. Казаков,** зоотехник.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гахайшан Сындыма Лунбунова ерэхэ хабар, зундаа шахагдаха 5—6 һаратай поршоонхонуудые эдеэлүүлжэ байна.

Д. Болхоевой фото.

Зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зүблөөн

Декабрь һарын 18—19—20-ной үдэрнүүдтэ, Улан-Удэдэ зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөөн боложо үнгэрбэ. Энэ зүблөөндэ республикымнай нютаг бүриһөө зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, саашадаа хайшан гэбэл малажал эрхилэлгынгээ культурые дээшэлүүлхэ, наукын туйлалтанууд болон түрүүшүүлэй дүй дүршэл ажал хүдэлмэридөө нэбтэрүүлхэ тухайгаа хөөрэлдэбэ.

КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр **М. А. Худяков** «Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар зоотехнигүүд болон ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд» гэһэн элидхэл зүблөөн дээрэ хэбэ.

— Орон дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехэ болгохо тухай парти, правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ,—манай республикын колхозууд болон совхозууд ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаһаниинь мэдээжэ. Энээнэй ашаар гүрэндэ һү, нооһо тушааха даалгабаряа болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэжэ, манай республикынхид КПСС-эй Центральна Комитедэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй амаршалгада хүртэһэн байна. Энэ амжалта хадаа манай малшадай, тэрэ тоодо мүн таанар мэргэжэлтэдэй оролдосото, аша габьяата ажалаар туйлагдаа.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ урда урда жэлнүүдэйхидээ орходоо хоёр—гурба дахин ехэ һү haahan, эрхим шанартай нооһо ехээр хайшалһан аймагуудай, колхозууд болон совхозуудай хүдэлмэриһөө тодорхой жэшээнүүдые харуулан, элидхэлшэ түрүү ажахынуудай хүдэлмэри тухай хөөрэбэ.

Мүн ниитынгээ мал үсхэхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бии байһан ехэхэн дутагдалнуудые элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн олон хүнүүд элирүүлбэ. — Манай хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй колхозуудай гэшүүд болоһон сагһаа хойшо бидэнэртэ МТС-эй зүгһөө анхарал табигдахаяа болишоо. Энэ хадаа тон буруу гэжэ һанаха байнаб. Ондоо нютагуудта ямар юм, мэдэнэгүйб, юрэдөөл, манай МТС-тэ иимэ ушар элитээр харагдадаг болошонхой. Урдань мэргэжэлтэд хирэ-хирэ болоод лэ, МТС-тээ сугларжа, захяа заабаринуудые абадаг, лекци, элидхэлнүүдые шагнадаг байгаа. Семинарнууд үнгэргэгдэжэ байдаг һэн. Тинмэ юумэнүүд мүнөө дуулдахаяа болишоо. Энэ ушарһаа мэргэжэлтэд өөрынгөө арга шадалаар доро дороо ажаллаад, нютаг нютагуудта юун боложо, ямар шэнэ юумэнүүдэй элирүүлэгдэжэ байһые, мүн наукын туйлалтануудые саг болзортонь бултыень мэдээд байха аргагүйдэнэбди. Энэ ехэ дутагдал. Энээндэ анхарал хандуулхаар саг болоо, — гэжэ Яруунын аймагай «Улаан Туяа» колхозой зоотехник нүхэр **Гончиков** хэлэбэ.

Хайшан гэжэ малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, илангаяа хонидоо түргэнөөр үсхэжэ байһан тухайгаа Мухаршэбэрэй аймагай Хонхолойн МТС-эй главна зоотехник нүхэр **Тугаринов** һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Эндэхи колхозууд ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 93 хурьга абажа түлжүүлээ. «Улаан Шулуутай», «Искра» колхозууд 100 эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абаһан байна.

Малажалай мэргэжэлтэдэй республиканска зүблөөндэ Түнхэнэй аймагһаа хабаадагшад: (зүүн гарһаа) ветфельдшер Л. П. Лысенко, аймагай главна ветврач А. Е. Шубин, МСХ-гэй ветеринарна таһагые даагша А. Л. Матренин, ветврач А. Н. Потылицына, Хэрэнэй МТС-эй ахалагша ветврач И. П. Волин, лабораторие даагша В. И. Потылицын гэгшэд заседаниин забһарта хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэдэг болоһонойл ашаар иимэ амжалта туйлаабди, — гэжэ нүхэр Тугаринов хэлэбэ. — Манай колхозуудта хонидые үбэл хурьгалуулха, хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ хэрэг үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ.

Манай эндэхи нютагай эрхэ байдалда тааруулагдаһан малай типовой байрануудай шэнэ проектнүүдые зохёохо ябадалай шухала байһан тухай нүхэр Тугаринов тогтожо хэлэбэ.

— Жэшээлхэдэ, мүнөө бидэнэр тугалнуудые, хурьгадые, поршоонхонуудые түлигдэдэггүй байрада түлжүүлдэг болообди. Үбэлдөө газаа 40 гаран градус хүйтэнэй боложо байхада, түлигдэдэггүй байра соо 30—35 градус хүйтэн байдаг. Теэд. иимэ хүйтэн байхада байра соо нарай заахан малые хайшан гэжэ байлгаха тухай заабаринууд соо тодорхойгоор хэлэгдэдэггүй. Энэ талаар ойлгогдоогүй, тодоруулагдаагүй юумэнүүд олон. Минии һанахада, бидэнэр ороной баруун областьнуудта, үбэлдөө һайн лэ һаа, хорёод градус хүйтэн болодог газарнуудта баригдадаг байрануудай проектые ёһын тэдыдэ, нютагайнгаа эрхэ байдалые хараадаа абангүй хэрэглэнэбди, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Энэ ушар тухай — малай байрануудай проектнүүдые нютагайнгаа эрхэ байдалда тааруулжа зохёохо ябадалай шухала байһан тухай мүн бусадшье олон хүн хэлээ.

— Холоһоо захюулжа, үнэ сэн ехэтэйгээр худалдажа абаһан үүлтэртэ хусануудтаа зарим газарта хайша хэрэгээр, эзэн бусаар хандаха баримтанууд үзэгдэнэ. Энээн дээрэһээ боложо, хонидоймнай үүлтэр түргэнөөр һайжаржа үгэнэгүй. Жэшээлхэдэ, манай племрассаднигай зонодо ородог Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо үүлтэртэ хусанууд муу харууһа, эдеэлүүлгэдэ байлгагдажа, нооһониинь «үлэн наридхатай» болошоһон байгаа, — гэжэ Иволгын племрассаднигай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Бакланов** хэлэбэ.

Мүн тугалнуудые нарай багаһаань хойшо зүбөөр, һайнаар түлжүүлжэ, ашаг шэмэ ехэтэй мал болгохо тухай олон хүн хэлэбэ. Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой зоотехник нүхэр **Поломошин** һаалиин гүүртэдэ дүй дүршэлтэй малшад сооһоо үнеэ тугаллуулха тусхай хүниие табидаг болохо дурадхал оруулаа.

— Иимэ арга манай хүршэ Читын областьдо хэрэглэгдэдэг байна. Би тэрэниие ехээр һайшаагааб. Юуб гэхэдэ, энэ хүдэлмэридэ дүршэһэн нэгэ хүн үнеэдые тугаллуулжа байхадаа шадабаритай байха юм, — гэжэ тэрэ хэлээ.

Малайнгаа үүлтэр яагаад һайжаруулжа байһан тухайгаа Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой зоотехник нүхэр **Соктоев** зүблөөндэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө.

Һайн дураараа малажал дээрэ хүдэлмэрилхэеэ ерэһэн залуушуулда анхаралтайгаар хандаха, илангаяа мэргэжэлтэдэй зүгһөө тэдээндэ үдэр бүриин туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлжэ байха шухала гэжэ ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр **Бутуханов** хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад «Үнеэдые хайшан гэжэ зүбөөр эдеэлүүлэн һаахаб?», «Хонидой үүлтэр һайжаруулха тухай», «Гахай шахаха тухай», мүн «Уласхоорондын байдал тухай» гэһэн ба бусад темэнүүдээр һонирхолтой лекцинүүдые шагнаба, хүдөө ажахын түрүү дүй дүршэл тухай фильмнүүдые хараа.

Адлирхуу эрхэ байдалыень харалсажа зохёоһон, нютаг нютагуудай —дүтэрхы хүршэ аймагуудай хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудтай зүблөөндэ хабаадагшад танилсажа, һанамжа, дурадхалнуудаа оруулһан байна.

Эрхим һайнаар ажаллажа, малайнгаа тоо толгойе олошоруулхатаяа хамта, ашаг шэмыень эрид түргэнөөр дээшэлүүлжэ байһан түрүү мэргэжэлтэд үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

ЗАИГРАЙН АЙМАГТА

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

Баруун Тарбагатайн леспромхозой модошод үшөө ноябриин 22-то модо шэрэхэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, түсэбһөө гадуур 20 мянган кубометр модо гүрэндөө үгэхэ гэһэн социалистическэ уялгаяа мүнөө дүүргүүтэй боложо байна. Мүрысөөндэ Баруун гэжэ лесопунктын модошод һайн амжалтануудые туйлана. Энэ пунктынхид һаяхан болотор үдэр бүри 350 кубометр модо зөөдэг байһан аад, мүнөө 500 кубометр хүрэтэр зөөнэ.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Модошодой ажаһуудаг Ильхи тосхон жэл үнгэрхэ бүри үргэдэжэ, гоё түхэлтэй болоно. Гансахан энэ жэлэй эхинһээ хойшо эндэхи хүдэлмэришэд 84 шэнэ гэр барижа ороо. Октябриин һайндэрые ажалшад шэнэ клубта угтаа. Мүн хоёр магазин баригдаа. Тосхондо үхибүүдэй сад, ясли хүдэлмэрилнэ.

КОМСОМОЛЕЦУУДАЙ ҮҮСХЭЛ

Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэл Бонско уһалууриин системэ барижа, ашаглалгада оруулха түсэбтэй. Энэ канаваар 1200 гаран гектар таряалан ба сабшалан уһалагдаха юм. Аймагай комсомольско организаци энэ барилгынь шефтээ абаа. Комсомолецууд нёдондо жэл Ильхиин уһалууриин системэ барижа, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон байна. Мүнөө ВЛКСМ-эй айкомдо «шэнэ барилгада эльгээгыт» гэһэн гуйлтанууд хэдэн арбаад комсомолецууд, залуушуулһаа ороод байна.

ҺУРГУУЛИДА ТУҺАЛНА

Политехническэ һуралсал һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэнь Ильхиин дунда һургуулида шефүүд—эндэхи промышленна предприятинууд туһална. Һургуулиин үйлэдбэриин мастерской нилээд үргэдхэгдөө, шэнэ станогуудтай болоо. Һурагшадые машина техникэтэй танилсуулхын тула һургуулида нэгэ автомашина, трактор үгтөө. Эрийскэ леспромхозойхид гараж барижа үгэхэ хүсэлэнтэй.

Д. Цыбикжапов.

Электрын гэрэлтэй болообди

Декабриин 12-ой үдэшэ манда ехэ баяр болобо. Энэ үдэшэ Закаменай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо электростанци ашаглалгада оруулагдаба. Айл бүхэнэй сонхоор ялбама хурса электрын гэрэл сасаржа, колхознигуудые баярлуулба. Иигэжэ Бүргэ нютагта түрүүшынхеэ электрын гал яларба.

Колхозой правлени һаяар электростанциингаа дэргэдэ пилорама, тээрмэ тодхохоор хараална. Мүн ажал ехэтэй олохон хүдэлмэринүүд механизацилагдаха.

А.-З. Тудунов.

Һү ехээр һаахын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд тухай

1956 оной декабриин 20-ной мэдээн

Аймагууд	1955 онтой сасуулхада һү һаалгын дээшэлһэниинь (процентээр)		Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг.)			
	1956 оной декабриин 1-һээ 20 хүрэтэр	Тэрэ тоодо декабриин 2-дохи декадада	1956 оной октябриин 1-һээ декабриин 20 хүрэтэр	1955 оной октябриин 1-һээ декабриин 20 хүрэтэр	Тэрэ тоодо декабриин 2-дохи декадада: 1956 оной	Тэрэ тоодо декабриин 2-дохи декадада: 1955 оной
Сэлэнгын	158,1	147,4	198,8	134,1	30,0	19,9
Тарбагатайн	172,2	260,4	164,4	108,3	28,2	12,5
Прибайкальска	185,8	191,1	226,6	132,4	27,3	16,9
Зэдын	162,6	191,1	176,9	108,0	24,1	13,1
Бичурын	154,4	209,7	170,6	113,0	23,3	11,5
Иволгын	157,2	204,2	152,6	98,7	23,3	11,5
Кяхтын	146,2	147,5	166,2	116,0	21,9	15,1
Кударын	150,3	156,4	170,9	116,0	21,3	13,7
Мухаршэбэрэй	161,3	221,0	150,3	91,3	19,6	8,9
Яруунын	129,4	200,5	136,7	111,0	18,0	9,5
Кабанскын	133,2	168,1	162,2	131,0	15,9	10,3
Б.-Кударын	135,7	256,0	139,5	106,4	14,5	6,1
Хориин	111,7	145,7	110,3	98,7	14,1	8,3
Заиграйн	145,3	188,7	107,1	77,5	13,4	7,4
Курумканай	139,6	204,0	108,3	73,4	13,3	6,5
Баргажанай	157,5	217,5	108,7	61,1	11,9	4,8
Ториин	124,8	139,5	90,1	72,8	10,9	8,3
Хэжэнгын	104,5	152,0	88,5	75,6	10,7	6,5
Закаменай	121,2	136,4	63,8	48,5	7,5	5,2
Ахын	Мэдээн абтаагүй.					
Түнхэнэй	Мэдээн абтаагүй.					

Энэ мэдээн дээрэһээ харахада, үбэлжэлгын үнгэрэгшэ һаранууд соо нэгэшье аймаг нёдондонойхидо орходоо һү һаалгаяа 2—2,5 дахин дээшэлүүлжэ шадаагүй. Хэжэнгын, Түнхэнэй, Хориин, Ториин, Закаменай аймагуудай колхозууд урдын хяраал гээгдэжэ ябаһан зандаа. Хэрбээ Сэлэнгын, Тарбагатайн, Прибайкальска, Зэдын аймагуудай колхозууд үнгэрэгшэ 10 хоног соо үнеэн бүриһөө 24—30 килограмм һү һаагаа һаань, Закаменда—7,5 килограмм, Тори, Хэжэнгэ, Түнхэн, Баргажан, Заиграй мэтын аймагуудта оройдоол 10-аад килограмм һүн һаагдаба.

Эдэ аймагуудта үбэлжэлгын үедэ һү ехээр һаахын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлэгдээ гэжэ хэлэжэ болохо аал? Үгы.

Зарим колхозууд, фермэнүүд болон һаалишадай һү ехээр һаагаад байхада, адли арга боломжотой байһан аад, хүршэнэрынь, сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь холо гээгдэжэ ябадаг ушарнууд али олон үзэгдэнэ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, малһаа ашаг шэмэ ехээр абаха хэрэгтэ ондо ондоогоор хандагдана гээшэ. Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоз үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарын 10-һаа 20 болотор үнеэн бүриһөө 17 литр һү һааһан аад, мүнөө жэлдэ 47 литр һаaба. Харин тиихэдэ дурсагдагша колхозой хүршэ «Искра» колхоз нёдондо энэ саг соо үнеэн бүриһөө 12,7 литр һү һааһан аад, мүнөө жэлдэ 10,6 литр һааба. Иимэ жэшээнүүдые харуулха болоо һаа, олон. Декабрь һарын 10-һаа 20 болотор «Эрдэм» совхозой үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 41 килограмм һү һаагаад байхада, Яруунын совхоз 26 килограмм һааба. «Эрдэм» совхозой түрүү һаалишан Мария Гулима ажахын жэлэй эхилһэнһээ хойшо үнеэн бүриһөө 634 килограмм һү һаагаа. Тиихэдэ Боргойн совхоздо түрүүлжэ гараһан һаалишаниинь 302 килограмм һааһан байна.

Эдэ жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, нютаг бүхэндэ доторой арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй, һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө хаа хаанагүй шанга тэмсэл хэгдэнэгүй. Иимэ байһыень мэдэжэ байгаад, партиин олохон айкомууд, МТС-эй зононуудтахи инструкторска группанууд, аймгүйсэдкомууд болон МТС-үүдэй дирекцинүүд гээгдэжэ ябаһан колхозуудта һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө бодото хэмжээ абанагүй.

Һү һаалгаар гээгдэжэ ябаһан колхозуудта үнеэд уянда байлгагдан, нормын ёһоор эдеэлүүлэгдэнэгүй, үбһэ тэжээл буйлуулагдажа, амтаруулагдангүйгөөр тэдэнэй хүл доро хаяжа үгтэнэ. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо 5 кормозапарнигуудай оройдоол 2-ынь хүдэлгэгдэдэг байна. Эндэ хэды шэнээн һү гарадагыень, томо багыень харалсажа, үнеэдые эдеэлүүлхэ гурим сахигданагүй. Энэ аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үнеэдэнь оройдоол гурбанай нэгэ хуби байра соогоо уянда байлгагдан эдеэлүүлэгдэнэ, Зүүн Бэе гэжэ газартахи гүүртынь үнеэдтэ силос газаа, хүл доронь хаягдажа үгтэнэ. Олонхи колхозуудта үнеэд газаа хүйтэндэ һаагдажа үргэлжэлһөөр. Үнеэдтэ бүлеэдхэгдээгүй уһан уулгагдана.

Фермэнүүд болон һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Урдаа байһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь һаалишад, малшадта партийна организацинууд һайнаар туһалнагүй.

Эдэ дутагдалнуудые усадхахаар саг болоо. Һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө партиин айкомууд, тэдэнэй инструкторска группанууд болон колхозуудай партийна эхин организацинууд ойрын үдэрнүүдтэ яаралтай хэмжээ абаха ёһотой.

Республикын совхозуудта һү һаалга ямараар ябажа байнаб гэжэ хаража үзэхэ болоо һаа: декабрь һарын 10-һаа 20 болотор **«Эрдэм»** совхоздо үнеэн бүриһөө 41 литр һүн һаагдажа, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү һаалга 175 процентээр, Яруунын совхоздо — 26 килограмм һүн һаагдажа, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү һаалга 144 процентээр, Боргойн совхоздо — 30 литр һүн һаагдажа, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү һаалга 120 процентээр дээшэлбэ.

Колхоз хоорондын барилгын организаци эмхидхэгдэбэ

Кударын аймагта колхоз хоорондын барилгын организаци һаяхан эмхидхэгдэбэ. Энэ организацида 11 колхоз хамжан оробо. Тус организаци барилгын хүдэлмэрие үргэнөөр оньһожоруулха, малай байра, гэрнүүдые түргэнөөр, үнэгүйгөөр бариха арга олгохо юм.

Кударын аймагай колхозуудай барилгашад 1956 ондо малай байрануудые бариха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ.

Энэ жэлэй 11 һара соо 6834 малай байха 27 байра бараад, жэлэйнгээ түсэб 392 процент дүүргээ. Мүн жэлэй дүүрэтэр 1000 малай байха үшөө 8 байра бэлэн болохо.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, партиин айком, аймгүйсэдком колхозуудта барилга үргэнөөр хэхын тула зохихо хэмжээ абаа һэн. Малай байрануудые бариха түсэб дүүргэжэ, малажалаа хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэһэн шухала зорилго колхозуудай урда табигдаһан байна.

Манай эндэ барилгын шулуунай элбэг тула, малай байрануудые шулуугаар баридаг болонхойбди. Мүнөө жэл 12921 малай байха байранууд шулуун ханатайгаар баригдаһан, мүн хэдэн барилганууд хэгдэжэ дүүрэхэеэ байна. МТС-эй туһаламжаар 38 мянган кубометр шулуун, 22 мянган кубометр модон шэрэгдэжэ асарагдаһан, 6 мянган кубометр модон хюрөөдэгдэһэн юм.

Ажалай урагшатайгаар бүтэхэ хэрэгые гол түлэб хүнүүд шиидхэдэг. Тиимэ хадань барилгын хүдэлмэридэ хүнүүдые шэлэн абаха, тэдэниие һургаха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа. Энэ оной февраль һара соо 486 хүнһөө бүридэһэн саг үргэлжын 11 бригада эмхидхэгдээ һэн. Барилга хэхэ мэргэжэлдэ хүнүүд һургагдана. Энээнэй ашаар Хрущевой, Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Комбайн» колхозууд дархашуул, барилгашадтай болоод, өөһэдынгөө хүсөөр барилга хэнэ.

Колхозуудай барилгын бригадануудые бэхижүүлхын, барилгын хүдэлмэриин эмхидхэлые һайжаруулхын, ажалай бүтээсэ болон шанарые дээшэлүүлхын зорилгоор түхэрээн жэл соо барилга хэхэ саг үргэлжын бригаданууд колхозуудта бии болгогдоһон байгаа.

Ждановай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Цагадаев, барилгын бригадир нүхэр Санжиев), Маленковой нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Перевалов, барилгын бригадир нүхэр Котоманов) ба бусад колхозууд барилгануудые олоор хэнэ.

Малай байрануудые барихын хажуугаар силоснэ барилганууд хэгдэжэ байна. Мүнөө үедэ 40 мянган тонно багтаха силоснэ барилгануудтайбди. Энээнэй ашаар үнеэн бүхэндэ 5—6 тонно силос бэлдэхэ аргатай болообди.

Цементээр жэлэгдэһэн силоснэ траншейнүүдые колхоз бүхэндэ барихын тула Хамнигадайн, Ехэ-Кударын МТС-үүдэй машина, техникэ олоор ашаглаһан байнабди.

КПСС-эй айком, аймгүйсэдком барилгын ябасые хододоо шалган хинажа, барилгашадта туһалжа байдаг.

Мүнөө жэлдэ туйлаһан амжалтаараа бидэнэр, барилгашад һанаагаа амарха ёһогүйбди. Үшөөшье ехэ юумэ хэхэ арга боломжонууд манда бии. Экономическа талаараа ашагтай, шэнэ түхэлэй барилгануудые хэхэ арга манай аймагта һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Зарим шэнэ барилганууд ехэ дутагдалнуудтай. Жэшээлхэдэ, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Ильин) 1955 ондо баригдаһан үнеэнэй байра нэгэ хажуудаа сонхонуудгүй, агаар оруулха түхеэрэлгэнь буруугаар табигдаһан дээрэһээ оройдоо хүдэлнэгүй. Мүн шала болон канализацигүйгөөр ашаглагдажа байна. Зарим колхозуудта барилгын өөрынь үнэ сэн үшөө ехэ, хюрөөдэгдэһэн модон хүсэд хэрэглэгдэдэггүй байһаар.

Куйбышевай, Молотовой нэрэмжэтэ, «Комбайн» ба бусад колхозууд хирпиисэ үйлэдбэрилхэ дүүрэн арга боломжотой байбашье, тэрэниие хэрэглэжэ шадаагүй.

Эдэ бүгэдэ, мүн бусадшье дутагдалнууд барилгын ябасые удаарууладаг, тэрэнэй шанарые муудуулдаг байгаа. Тиимэһээ түргэнөөр, һайн шанартайгаар, үнэгүйгөөр барилга хэхэ шэнэ арга метод бэдэрхэ ёһотой болоо һэмди. Тиин Российска Федерациин, Украинын колхозуудай барилгашадай дүй дүршэлтэй танилсажа, тэдэнэрэй жэшээгээр колхоз хоорондын барилгын организаци эмхидхэбэл, манай республикын эрхэ байдалда таарамжатай зохид гэжэ шиидхэһэн байнабди.

Энэ дурадхалые колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, барилгашад халуунаар дэмжэжэ, иимэ организаци байгуулха гэжэ шиидэһэн юм. Колхозуудта хамтын суглаан боложо, хоёр—гурбан этигэмжэтэ хүнүүд томилогдоо һэн. Һүүлээрнь колхозуудһаа эльгээгдэһэн этигэмжэтэдэй суглаан аймгүйсэдкомой дэргэдэ зарлагдажа, колхоз хоорондын барилгын организациин совет һунгагдаба. Энэ совет 11 хүнһөө бүридэнхэй. Колхоз бүриһөө нэгэ нэгэ түлөөлэгшэд соведтэ оролсоо. Мүн энэ суглаан дээрэ колхоз бүхэн мүнгэнэй хубаагдадаггүй фондынгоо гурба хахад процентыень пайдаа оруулха гэжэ шиидээ. Энэнь 500 мянган түхэриг болохо юм.

Зарим колхозууд пайгаа элдэб механизмаар, транспортаар болон мүнгөөр оруулжа захалаа. Жэшээлхэдэ, Ждановай нэрэмжэтэ колхоз 800 мянган хирпиисэ жэлдээ бүтээхэ хирпиисын агрегат, «ЗИЛ-5» маркын автомашина, хэдэн мори, 20 мянган түхэриг мүнгэ, мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз нэгэ автомашина, хэдэн мори, мүнгэ гэхэ мэтые барилгын организациин соведтэ үгөө. Бусад колхозууд жэлэй дүүрэтэр өөһэдынгөө хубитые оруулха юм.

Барилгануудые хэхэдээ колхозууд өөһэдынгөө барилгашадые томилхо юм. Барилгын хэмжээгээр хэды хүн хэрэгтэй байхань элирүүлэгдэхэ болоно. Тэдэ хүнүүд барилгын соведтэ даалгагдаха, тэндэһээ ажалайнгаа түлбэриин 25 процентыень мүнгөөр, бэшыень ажалта үдэрөөр колхозһоо абаха байна.

Колхоз хоорондын барилгын организаци хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Аймагай центртэ гурбан байратай гэр болон бусад барилганууд хэгдэжэ байна.

Ерэхэ жэлэй барилгада мүнөөнһөө бэлдэжэ байнабди. Барилга хэхэ газарта 3,3 мянган кубометр шулуун зөөгдөө. Мүн элдэб зүйлнүүд, рама, үүдэн гэхэ мэтэ хэгдэжэ байна. Энээнһээ гадна, барилгашадта аймагай промкомбинат туһална.

Үбэлэй үедэ шулуугаар барилга хэлгые зогсоохогүйн тула элһэ, уһа халааха амһартануудые бэлэдхэжэ, үбэлдөө элһэ, цементын холисые яажа бэлэдхэхэ тухай аргануудые шудалжа байнабди. Холисо бэлэдхэлгэ, хэрэгсэлнүүдые барилга өөдэнь үргэжэ гаргаха хүдэлмэри Ждановай, Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудта механизацилагдажа байнхай.

Үбэлдөө барилгашадай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, шэнэ хүнүүдые һурган бэлэдхэлгэдэ ехэхэн анхарал хандуулнабди. 150 шулуушан, 20 штукатуршан, 40 модошо дархан, 20 бетонщик, 10 шэрдэгшэ болон пеэшэн хэдэг 10 хүниие бэлэдхэхээр хараалагдана.

Энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо хонидой, гахайн тоо нилээдгүй олон болоо. Ерэхэ жэлдэ бүришье олошорхо юм. Тиимэһээ бүхы адуу малаа дулаан байраар хангаха шухалын шухала зорилго колхозой барилгашадай урда табигданхай.

Зоотехническэ эрилтэнүүдые хүсэд хангаха, һайнаар механизацилагдаһан 36 байра 1957 ондо барихабди гэжэ аймагай колхознигууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд үгэеэ үгэһэн байна.

Барилгын материалнуудые үбэлэй сагта шадаал һаа, ехээр бэлэдхэн, тэрэнээ зөөжэ абаад, барилгынгаа хүдэлмэрие зогсоонгүй, үргэнөөр ябуулбал ерэхэ жэлэй барилгын түсэбые дүүргэхэмнай лабтай.

Гэбэшье, барилгын организаци элдэб бэрхэшээлнүүдтэй ушарна. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи колхозуудтахи барилгын управлени һая эмхидхэгдэһэн манай организацида анхаралаа хандуулнагүй, бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. Бидэндэ электрохюрөө, электростанци, модо болбосоруулдаг станогууд, дархалалгын зэр зэмсэгүүд ба бусад түхеэрэлгэнүүд хэрэгтэй. Теэд эдэ бүгэдые мүнөө хүрэтэр абаха аргагүйдэнэбди. Гадна, автомашинануудай түлишэгүй дээрэһээ модо шулуу зөөхын орондо, тэдэнэр минн байха баатай болоно.

Манай эндэ эмхидхэгдэһэн колхоз хоорондын барилгын организаци хадаа колхозуудтахи барилганууды гүйсэд механизацилха, барилгын шанарые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Ф. ПОДПОРИН, Кударын аймгүйсэдкомой дэргэдэхи барилгын таһагые эрхилэгшэ, колхоз хоорондохи барилгын организациин соведэй түрүүлэгшэ.

Литературна ХУУДАҺАН

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан шүлэгүүд

Ц-Ж. ЖИМБИЕВ.

Пионернүүдэй марш

ргон улаан галстугтай
ооһогүй сэбэрээр ябанабди.
бтой, эбтэй, жаргалтай
рэһэн нютагаа угтанабди.
Совет ороной пионер,
Олондоо туһатай ургаял.
Багша Ленинэй хэлэһээр
һураял,
һураял,
һураял.
алшар бага наһанһаа
та зам харгыгаа олономди.
агша зоной баясахаар
рандаа баатарнууд болохобди.

Совет ороной пионер,
Олондоо туһатай ургаял.
Багша Ленинэй хэлэһээр
һураял,
һураял,
һураял.
Ажал дээрээ шалгаржа,
Амжалта илалта мэдэхэбди,
Алтан медаль абажа,
Алдарта коммунизм хүрэхэбди.
Совет ороной пионер,
Олондоо туһатай ургаял,
Багша Ленинэй хэлэһээр
һураял,
һураял,
һураял.

В. ЖАЛСАНОВ.

„Зүрхэтэй Галдан"

үгшэн эжытэээ нэгэтэ Галдан
үгэдэй ойро ерэбэ.
рэ хүрэһөөр Бадмын наадан
у татан буляаба.
гашуул нүхэдөө бултыень
альгадаа
гүй зүрхэтэй байбалтай.
нэйш аһаа һаань, миил диилэдэг
сүүл амитан байбалтай.
ндэ нүхэдөөрөө наада»—гээд,
жынь гэртээ ябашаба.
үгэд баран гэнтэ хүхилдөөд,
нгэхэнөөр һанаа алдашаба.

Гансата һууриһаань Бадма бодон
Галданай энгэр шүүрэбэ.
«Наадангыем үгэ» — гээд,
нюдаргадан,
Нэтэрүүшэгээр түлхибэ.
Гашуунаар уйлаад, «зүрхэтэй
Галдан»
Гэдэргээ шэшэрэн сухаришоо.
«Эжы!»—гээд, шадал мэдэн
Гэр тээшээ харайшоо.
Хүүгэд шаг шууяа табилдаад,
Хорыень Галданай малтаба:
«Эжытэээл ябахадаа зүрхэтэй аад...
Эшэмхэй, аймхай» гэлдэбэ.

Асуудал

рэ үглөөгүүр Бадма нүхэрэйдөө
дэни ошоһоноо ерэбэ.
долой машинаар эжынь столдоо
дол хэжэ һууба.
дол Бадмын эжы эртэлжэ,
дэлмэридэ юундэ ошоно гээшэб?
нии эжы яахадаа үргэлжэ
ил гэртээ байна гээшэб?
дэни иигэжэ бодолдо абтаһан,
шэтэйхэн нюдэдөө ялалзуулан
байба.
ынгээ хамсыһаа һулагүй татаад,
элэнгүй һанаашаяа асууба.

«һэй, эжы, Бадмын эжынь
Нэгэш миин байнагүйл.
Ходол гэртээ юундэ байнат,
Хүдэлмэри хэхээ ошонгүй».
Эрдэни тээшээ нюдэеэ үзүүрлээд,
Эхэнь хёлойн эрьебэ.
—Абяагүй бай! Абааштай юмши!—
гээд,
Аһан шадалаараа бадашаба.
Гомдолтойгоор эжыгээ
шарайшалһаар,
Гэдэргээ сухарин эрьебэл даа.
Эхэһээ мүнөөш болотор асуудалдаа
Эрдэни харюу хүлеэнэл даа.

А. ЖАМБАЛОН.

Шэнэ үльгэр

рshэ айлнуудай хүүгэд
гшөөгөө тойрон суглардаг.
Үльгэр хөөрэжэ үгыт, —
жэ тэрэниие гуйдаг.
н лэ шэнэхэн үльгэр
дэнэр шагнаха хүсэлтэй.
эд тэрэ хүгшөөмнай юугээр
дэнээ хүхеэхэнь гэлтэйб?
атар хүнүүд тухайда гү?
ранда энэнь мэдээжэл.
и үнэгэн тухайда гү?
ли хуушарһынь мэдүүжэ

Хүгшөө ехээр гайхашоод,
Хүүгэдые хараад байшоол
Үльгэрнүүдынь хуушаршоод,
Үшөө һанагдахаар бэшэл...
Тэрэнэй түлөө хөөрэжэ,
Туһалба залуу багшамнай.
(Хүгшөөгэй ашань ерэжэ,
хүдэлдэг болоо эндэмнай).
Хүгшэн эжынгээ тухайда
Хөөрэжэ тэрэ үгэбэл даа.
Юрын эхэнүүдэй ябадал
Үльгэртэл адли ха юм даа.

Аадар

лөөнһөө хойшо
наран шаража,
ибүүд шэнгихэн
сэсэгүүд халуудаа.
нгэри доошоо
тэниин хаража,
дээндэ сэнхирхэн
нэмэргээ хубаалдаа.
үгэдтэ нээрээ
һанаа зобоһон
тшөөдэл даруугаар
шарайгаа хубилба,
лэн соо, дээрээ
бэлэн болоһон

Уһаяа яаруугаар
адхажа эхилбэ.
Аймхай заримые
зандан зэмэлһэндэл,
Алтан тулгуураа
ёдогод гүүлэнэ.
Үгэ дуулаагүйе
харааһан юумэдэл,
Үшөөл саагуураа
зандаран гэмэрнэ.
Сэлмэһэн тэнгэри
сэнхирлэн таларба,
Сэсэгүүдшье бүри
һайханаар задарба.

Ц. НОМТОЕВ.

ЗАЛУУ НҮХЭР

Алдар нэрэнь Баир юм.
Ажал хэхэ дуратай юм.
Ахынгаа хойноһоо дахаад,
Дүүгээ хойноо дахуулаад,
Түмэр түдэгэ суглуулдаг,
Үрхэ жэрхэ агнадаг.
Зургаатай томоотой Баир,
Зугаатай залуу нүхэр,
Угтуулһан шэнэ жэл соо
Һургуулида орожо баярлаарай.
Үеынгөө олон нүхэд соо
Өөгшөөгдэн магтуулан
ябаарай!

ШАНДАГАН

Амандаа дээрэ зүрхэтэйхэн,
Ангай адаг аймхайхан,
Саһанда абарагдан амидардагхан,
Сагаан хүбэн шандагахан,

Хурабшатай шэхээ хуумайлгаад.
Хурдан хүлнүүдээ бохиилгоод,
Харайхаал бэлдээд һууна гүш?
Хороод адхараад хэбтэнэ гүш?

Томо ангуушан шэлүүһэшэн
Тоожо шамай бууданагүйл.
Эдир ангуушан шандагашан,
Эндүүржэ харатай харайлганал.

ХУША

Хүбшэ газарта
Хуша нютагтай.
Хүрэхэ шамда
Хүүгэдтэ гайтай.

Намар бүри
һамар хари
Бэлэг ерэдэг,
Бидэ баярладагбди.

Ойро һааш
Урижа асараад,
Шэнэ жэлдээ
Шэмэглэхэ байгааб.

Ц. ЖАМБАЛОВ.

БАГШЫН НЭРЭ

Сэбэрхэн Сэндэмэхэн
Сэрэгмаа абгайн басагахан.
Зургаатайхан, золтойхон
Зурана, бэшэнэ хүхюухэн.

Ерээдүйн эрдэмтэн —
Ехэ хубитай басагаяа
Хараад эжынь,
Ханан баясана сэдьхэлһээ.

«...Эжы, эжы!
Эрхимээр бэшэдэг болоо гүб?
Энэ, энэ!
Эгээл гоёожо бэшээб».

Сохом баяртай
Согтой тэрэ яаража,
Тэбхэр гадартай
Тетрадяа эжыдээ һарбайна.

Урдаһаань эжынь
Урин дулаанаар миһэрэн,
Улаахан хасарынь
Урмашан таалана тэбэрин.

Тетрадь дээрэнь
Түрэл үгэ — «Ленин».
Сэндэмыншье, эжыншье
Сэдьхэлдэ нара бадаргаһан,

Толотомо арюун,
Түүхэтэ багшын нэрэл,
Зулгыхан Сэндэмын
Зол жаргалайнь гэрэл.

ГАЗАА ХҮЙТЭН, ШУУРГАТАЙ...

Газаа хүйтэн, шуургатай,
Гасалан байхагүй һаатаха.
Хорло, Дулма, Шуратай
Хоргодоолсожо нааданаб.

Таһагууд соохи юумэнүүд
Танил намда болоһон аад,
Удаан байнгүй таагаад,
Олоноб нүхэдөө дандаалаад.

Дары олоһондоо намайгаа
Даншье гайханад, энеэлдэнэд.
Аргагүй хёрхо һанаамгай
Разведчик шэнгиш гэлдэнэд.

Г. ЧИМИТОВ.

ЛИРИКЭҺЭЭ

☆ ☆ ☆

«Уулзатараа баяртай!» — гэжэ хэлээд,
Уриханаар намайе хараа һэнши.
Золтойхон наһанайм жаргал гээд,
Зосоом наран гараа һэн.
Дутаг ядагшье ганса үгэ
Дуугархаяа ялайб гээд,
Бэеэ зэмэлэн хараанаб,
Мүнөө гансаараа үлөөд.
Хожом нэгэ тээ иигэжэ
Хоюулаа сүлөөдэ уулзахадаа,
Сэдьхэл дураяа дэлгэжэ
Сэхээ шамдаа хэлэхэб даа...

***

Ябагааршье, морёоршье нютагаараа ябахадаа,
Янзын арюухан юумые үзэхэш.
һайхан хоёрые гансата харахадаа,
һаруултан һэргэхэ сээжэ зүрхэнш...
Зулгы сэбэрхэн бурят басаган
Зуг татаад гэнтэ байхадаад,
Талада ургаһан магнал сэсэг
Таһалан абахал һарбайхадаад.
Алтан дэлхэйн шарай буляаһандал
Арюухан хэдыш юумые үзэхэш.
һайхан хоёрые гансата харахадаа,
һаруултан һэргэхэ сээжэ зүрхэнш.

***

Торгон тэрлигэй һаршаганахада,
Тоб-тобхон алхамай наашалхада,
Инаг гансамни ерэбэ гэжэ,
Этигэл түгэс харахаш эрьежэ,
Урин зулгыхан түхэреэн шарай,
Ундалма гүнзэгы тунгалаг нюдэн...
Уян зөөлэхэн дулаахан гарай
Урдаһааш һарбайхы хүлеэхэш тэбдэн.
Торгон тэрлигэй һаршаганахада,
Тоб-тобхон алхамай саашалхада,
һайбарлаһан зүрхэнш бүдэрһэндэл торохо,
һаруултаһан шарайш ондоо болохо.

***

Харыш, инагни, дайдамнай баян, уужам!
Халюурма таряан, сэсэг ногоон, мал адуун.
Ажалай амжалта, түрэл арад, дуу хүгжэм,
Аба ороной табан хушуун мал олон!
Харыш, инагни, агаар яагаа арюун бэ!
Хадын оройнууд, ой тайга, сэлмэг огторгой...
Алдарта Советскэ үедэ ажаһуухамнай
жаргал лэ,
Ажабайдал, ажабайдал мандаха болтогой!

ШВЗ-дэхи хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын 6-дахи һургуулиинхид өөһэдынгөө радиогазетэтэй болобо.

Энэ газетэ неделидээ хоёр дахин гаргагдадаг. Тэндэ һургуулиин, заводой элдэб һонинуудые, эрхим һурагшад-хүдэлмэришэдые, мүн дутуу дунданууды тунхагладаг юм. Гадна, уранһайханай ном, рассказ, шүлэгүүд уншагдана. Газетын хүдэлмэридэ хамта үдэшын һургуулида һурадаг 300-гаад залуу хүдэлмэришэд хабаадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радиогазетынхид ээлжээтэ дамжуулгаяа хэжэ байна.

В. Муллерай фото.

Газетэдэ толилогдоогүй шүлэгүүд тухай

(Эхилэн бэшэгшэдэй шүлэгүүдэй шэнжэлэл)

«Танай редакцида хэдэн шүлэгүүдээ эльгээбэб. Тэдэниием хаража үзөөд, дутуу дундыень заһаад, хэблэхые гуйнаб» гэһэн бэшэг абтадаг. Тэрэ бэшэгэй авторые сэхэ зааһанайшье хэрэггүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, иимэшүү удхатай бэшэгүүд манай редакцида ерэжэл байдаг юм.

Зохёол бэшэгшэд улам олон болоод, элдэб янзын шүлэг, дуунуудые бэшэжэ байдагынь һайшаалтайшье, баясамааршье гээшэ. Энэнь манай советскэ үеын залуушуулай культурын, оюун бодолой ургалтые гэршэлнэ бшуу.

Манай залуушуул өөһэдынгөө зол жаргалта залуу наһые, арад зонойнгоо шэн габьяата ажалые, нютаг оронойнгоо байгаалиин барагдашагүй элбэг баялигые шүлэгүүд соогоо харуулха гэжэ эрмэлзэнэ. Тэдэнэйнь дунда һайнаар бэшэгдэһэн шүлэгүүд, дуунууд үсөөн бэшэ дайралдадаг. Эрхимүүдыень шэлэжэ газетынгээ хуудаһанда толилдогбди.

Гэхэ зуура, эхилэн бэшэгшэдэй эльгээһэн шүлэгүүдэй нилээд олониинь хэблэгдэнэгүй. Юун дээрэһээ тикгэнэб гэхэдэ, хэблэгдээгүй шүлэгүүд үнэндөө удхын, найруулгын талаараа тон һула, түүхэй байдаг.

Ямарынь хэблэгдэнэгүйб гэжэ элирүүлхын тула жэшээ болгон хэдэн шүлэгүүдые шэнжэлжэ үзөө.

Д. Цыренжапов (Мухаршэбэр) «Намар», «Түгнэ» гэһэн шүлэгүүдые эльгээгээ. Залуу авторай «Түгнэ» гэжэ шүлэгэй түрүүшын бадагые бэшэгдэһэн хэбээрнь харуулая:

Хана шэлэ хаяатай (?) хабтагай
ехэ Түгнэ
Түмэн гүбээ түхэлтэй (?) Түгнэ
үргэн тала,
Шэнэ газараа хахалуулаад
шэниисын таряагаар
Шэмэхэдэш сэдьхэлэм баяраар
халяад сээжэ зүрхэм сохилнол.

Ондоо хоёр шүлэгынь иимэшүүгээр бэшэгдэнхэй. Эдэнь уранзохёол боложо шадаагүй. Шүлэг гэхэдэ шүлэгшье бэшэ. Шүлэг гээшэмнай толгой холболдоһон, ритмтэй ямар нэгэн хэмжүүртэй байдаг бшуу. Харин нүхэр Цыренжаповай шүлэгүүд соогоо юун тухай хэлэхээ һанаһыень мэдэхын аргагүй, өөрөөшье һайса мэдэнэгүй ха гэжэ тухайлмаар.

Б. Жанчиповай (Ярууна) «Намарай һүни» гэжэ шүлэг соо толгой холболгошье, хэмжүүршье, рифмэ тааруулха гэһэн һэдэлгэшье бии байна. Зүгөөр, энээнииень шүлэг гэхын аргагүй. «Намарай һүни намдуухан, хада голнууд нойрсоно» гэжэ шүлэгөө эхилһэн аад, ямаршье ушарһаа «комбайн машинын хүнхинөөгөөр» һүнине дүүргэжэрхинэ:

Гайхамшаг хүсэтэ моторнуудаар
Гансал абяатай полинуудаар (?!)
Комбайн машинын хүнхинөөн
Автомашинануудай дүнгинөөн...

«Моторнуудаар», «полинуудаар» гэжэ үгэнүүдые рифмовалхын тула хэрэглээд, мэдүүлэлэйнгээ удхыень балартуулна. Иимэ мүрнүүдээр шүлэгынь дүүрэнэ:

Таряанай хүсэтэ тогһоо
Нэрэгүй миһэрбэб холоһоо (?)
Веялкэ бимүүдэй наяраан
Ильичын лампануудай ялараан.

«Таряанай хүсэтэ тогһоо нэрэгүй миһэрбэб холоһоо» гэжэ юун тухай хэлэхэ гэһэн байгааб, бү мэдэе.

Манай газетын байгша оной сентябриин 1-нэй номерто толилогдоһон «Ажал тухай, ажалша хүн тухай шүлэг бэшэе» гэһэн гаршагтай шэнжэлэл соо В. Бильдушкиновай (Эрхүүгэй область) «Бэе бэеэ ойлгобод» гэһэн шүлэг жэшээ болгон магтагдаа һэн. Тиимэшүү һайн шүлэгүүдые залуу автор саашадаа бэшэхэ бээз гэжэ найдаһаншье байгаабди.

Энэ нүхэрэй һаяхан эльгээһэн «Намар» гэжэ шүлэг һанаһанда хүрэбэгүй. Тэрэнь иигээд эхилнэ:

Набшаар хиидэн һалхин (?)
Нажарай сагые үдэшэнэ,
Үдхэн ой һэрхиин
Үнгэ зүһөө хубилна.

«Набшаар хиидэн һалхин»—юун тухай эндэ хэлэгдэнэб? Һалхин набшаһаар хиидэдэггүй, һалхинда набшаһан хиидэдэг ха юм. Ой модоной набшаһаа гүбижэ байхые «һэрхиин» гэжэ үгэ образноор харуулна гэбэшье, саашадаа хюруун унана, шубууд бусана, малнууд бэлшэнэ гээд шүлэгөө дүүргэнэ.

А. Бухатеевэй (Курумкан), А. Борхоновой (Түнхэн), М. Самбуевай (Закамен), Ч. Гомбоинай (Москва), Н. Будаевай (Сэлэнгэ), С. Цыреновэй (Закамен), А. Очировай (Улан-Удэ), Б. Цыреновэй (Мухаршэбэр), З. Гомбожабайн, С. Тарбаевай, Б. Цырендылыковэй, мүн бусад нүхэдэй эльгээһэн шүлэгүүд иимэшүү дутагдалнуудтай дээрэһээ газетэдэ хэблэгдэхэ аргагүй байба.

Советскэ хүнүүдые, тэдэнэй шэн габьяата ажалые харуулһан зохёолнууд залуу бэшэгшэдтэ хомор байна. Энэнь залуу бэшэгшэдэй ехэхэн дутагдал болоно.

Ажалда зорюулагдаһан шүлэгүүдые Ш. Дугаров, С. Цыбжитов, В. Шагдуров, Г. Дашабылов, Ц. Рыгзенов болон бусад эльгээбэ. Колхознигууд ба механизаторнуудай ажал хэрэгые магтан харуулха гэһэн арюун нангин эрмэлзэлгээ хүсэндэнь хүргэжэ тэдэнэр шаданагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Г. Дашабылов «Талада» гэжэ шүлэг соогоо намарай һүүл багта залуу адуушан хонишо басаган хоёрой уулзаһые харуулха гэнэ:

Хүбхэгэр хүнжэл — саһан доро
һажана
Гүбөөнүүд. Нюдэн толонһоонь
һаргана.

Эдэ мүрнүүдые уншахадаа залуу бэшэгшын хёрхо нюдэтэй, байгаалиие уран гоёор зураглажа шадаха байһандань этигэнэбди. Шүлэг соо иимэ зохид мүрнүүд яһала олон. Гэбэшье, шүлэгэй сюжедтэй ямаршье холбоогүй юумэнүүдые эндэ тэндэ дурдажа шүлэгөө унжагайруулна.

Залуу бэшэгшэ шүлэгөө тобшо тодоор найруулжа һураха зэргэтэй. Ойлгосогүй бүдэхи, һула, абаһаар дуулахада гоё шэнги аад удхагүй хооһон үгэнүүдые шүлэг сооһоо хаяжа, тон хэрэгтэй үгэнүүдые өөрэйнь һуурида табиха шухала.

Ш. Дугаровай «Талын капитан» гэжэ шүлэг соо удхаар тодо мүрнүүд бии. Жэшээлхэдэ:

Хатанги шарахан алтан
шэниисээр
Комбайнай бункер обойн дүүрэнэ.

Захагүй үргэн таряае—далайтай, комбайные—корабльтай, комбайнерые—капитантай сасуудхаһаниинь образно байна. Гэхэ зуура, шүлэгынь юрэнхы зураглал болошоод, комбайнерай ажал бодото жэшээ дээрэ харуулагданагүй. Энэ нүхэр саашадаа оролдоо һаа, һайн шүлэгүүдые бэшэхэ ха гэжэ һанагдана.

Залуушуул ехэнхидээ инаг дуран тухай шүлэгүүдые бэшэдэг заншалтай болонхой. Хэншье залуу байхадаа эгээл арюун, нангин үгэнүүдээ нэн түрүүн дурлаһан басагандаа зорюулдаг. Гэбэшье, гансал инаг дуран тухай ходол бэшэжэ байхагүй, мүн ажал хүдэлмэри тухай бэшэхэ хэрэгтэй бшуу. Б. Халзанов (Сэлэнгэ), Д. Цымбеев (Закамен), Д. Эрдынеев (Агын округ), Цыбенов (Улан-Удэ) болон бусад инаг дуран тухай шүлэгүүдыел эльгээгээ.

Б. Халзанов нилээдгүй олон лирическэ шүлэгүүдтэй. Энэ нүхэрэй зарим шүлэгүүд газетэдэ толилогдоһоншье байха.

Зүгөөр, зарим шүлэгүүдынь удхынгаа талаар һула, ямар нэгэн тусхай тобшололгүй байна.

Д. Эрдынеевэй нэгэ шүлэг соонь иимэшүү балар мүрнүүд дайралдана:

Гэнтэ мүр дээрэш (?) зогсон
байхал нэгэн.
Эгээ хэн бэ? — һонирхохош
тиихэдэ.

«Мүр дээрэш» гэһэн үгэнүүд хоёр удхатай туладаа ойлгосогүй. Мүн трактористын дурлаһан басаган юундэшьеб хахалагдаһан газар дээрэ үүр сайха багаар ерээд байна. Автор энэ шүлэг соогоо юун тухай хэлэхэ гээб, мэдэгдэнэгүй.

М. Цыренов «Нэтэрһэн нэгэн», Ц. Рыгзенов «Мүнгэнэй бусаалта» гэһэн сатирическэ шүлэгүүдтэй. Ц. Рыгзеновэй шүлэг сатирическэ зохёол болоогүй гэхээр. «Амараг гансынгаа олоһон мүнгые архиин абьяаста хоггүй үрижэ» ябадаг архинша хүн тухай нүхэр Цыренов бэшэнэ. Энэнь һайн шүлэг болохо аад, сатирическэ охигүй байшоо гэжэ һанагдана.

Арад зоной ажаллаха, амарха хэрэгтэ дуунай туһатай байдагынь мэдээжэ. Тиимэһээ, һайн дуу зохёохо гээшэ уранзохёолшын нангин уялга болоно. Нүхэд Ш. Бадлуев (Читын область), Б. Ойдопов (Тори), Г. Ширеторов (Курумкан), У. Удбылов (Агын округ) гэгшэдэй эльгээһэн дуунууд ута унжагай, удха найруулгынгаа талаар дутагдалтай гэжэ һанамаар.

У. Удбылов «Инагай дуун» гэжэ найруулга соогоо иигэжэ бэшэнэ:

Аялга, дууханаа татахадаад,
Ажалайнгаа үдэрые угтаналши,
Ашагта малнуудаа залахадаад,
Агынгаа голоор урууданалши.

Иимэ зохид, тааруу мүрнүүдэй хажуугаар «Уһан долгилно, зосоом баһа. Дуран бурьялна, зүрхым таһа» гэһэн удхагүй үгэнүүд дайралдашана. Авторай дутагдалнуудаа заһабалынь, һайн дуун болохо.

Эхилэн бэшэгшэдэй шүлэгүүдые уншажа, наринаар шэнжэлээд байхада, иимэ бодолнууд түрэнэ. Шүлэгүүдэйнгээ дутагдалтайе мэдэбэшье, редакциин хүдэлмэрилэгшэд заһажа хэблэнэ бээз гээд, зарим нүхэд нэгэ зулаар бэшэжэрхиһэн түүхэй, һула шүлэгүүдээ эльгээнэ гээшэ ха. Энэнь тон буруу. Зохёолоо һайтар мүлижэ, хашаргүй заһажа һурабал—һайн юумэ бэшэдэг болохо ха юм.

Эхилэн бэшэгшэдэй шүлэгүүдые шэнжэлһэн рецензи газетэдэмнай толилогдодог. Тиимэһээ, залуу авторнууд тэрээнтэй һайтар танилсажа, тэндэ хэлэгдэһэн заабари, ажаглалтануудые саашанхи ажалдаа зүбөөр хэрэглэхэ зэргэтэй.

Ондоо хүн шүлэг найруулгын «бэлэн рецепт» үгэхэ гэжэ залуу бэшэгшэ найдаха ёһогүй. Бодото поэт болохо гэжэ шиидээ һаа, ажабайдалай бүхы талые, онсо илгаануудые нарин нягтаар шэнжэлхэ, арадай аман зохёолтой, литературатай, шүлэг бэшэлгын ёһо гуримтай һайса танилсаха, бурят хэлэнэйнгээ баялигые, грамматикыень шудалха шухала.

Манай энэ шэнжэлэл соо зарим шүлэгүүдэй дутагдалнууд харуулагдаад, тэдэниие хайшан гэжэ усадхаха арга тухай хэлэгдэбэ. Залуу бэшэгшэд энээндэ урмаа хухаржа, бэшэхэеэ болихо ёһогүй. Харин бүри ехэ оролдолго гаргажа, советскэ арадай баатар габьяата ажал хэрэгые үргэнөөр, зүбөөр харуулһан, үнэхөөрөө һайн, удха түгэс зохёолнуудые бэшэхые хүсэхэ зэргэтэй.

Алексей БАДАЕВ.

Чехословакиин Национальна суглаанай сесси

ПРАГА, декабриин 20. (ТАСС). Чехословакиин Национальна суглаанай сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Мүнөөдэр энэ сесси хуулиин иимэ гурбан проектнүүдые: һайн дуранай олониитын физкультурно-спортивна нэгэ организаци байгуулха тухай, байрын гэрнүүдые хубаарилан хэрэглэхэ гурим ба гэр байра бариха тухай, алба налог тушаа хуулида хубилалта оруулха тухай проектнүүдые зүбшэн хэлсээд, һайшаагаа.

Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин гэшүүд олон болоно

БУДАПЕШТ, декабриин 20. (ТАСС). Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин гэшүүдэй олон боложо байһан тухай мэдээсэл ороной бүхы областьнуудһаа ороно. Жэшээнь, Бач-Кишкун гэжэ областьдо мүнөө Венгриин үдэлмэришэнэй социалистическэ партиин 255 эхин организацинууд бии. Тэдэнь 4 мянга гаран гэшүүдтэй. Комаром гэжэ областьдо 64 партийна организацинууд шэнээр бии болгогдонхой. Тэдэнэй 22-нь Татабанья гэжэ шахтёрнуудай городто байгуулагдаа. Залаэгерсег городто һүүлэй үлэрнүүдтэ 17 шэнэ организацинууд байгуулагдаа. Зала гэжэ областьдо мүнөө үедэ 93 партийна эхин организацинууд хүдэлмэрилнэ.

Бүхы Венгри дотор ажал хүдэлмэри һаадгүйгөөр ябадаг боложо байна

БУДАПЕШТ, декабриин 20. (ТАСС). Венгри доторхи байдалай гуримдаа орожо байһан тухай мэдээсэлнүүд оронойнь олохон городуудһаа абтана. Энэ ороной зүүнхойто зүгэй промышленна угаа томо центр бологшо Мишкольцдохи предприятинууд болон эмхи зургаанууд бултадаа шахуу хүдэлмэрилнэ. Контрреволюционернүүдэй зүгһөө харша үгэнүүдэй тараагдадаг, һүйдхэлтэ ябуулгын хэгдэдэг байбашье, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Диошдьерскэ металлургическа комбинадта булад шудхагдана, прокадай ба бусад цехүүд хүдэлмэрилнэ. Боршодско химическэ комбинадта заһабарилгын ба хабсаралгын цехүүдынь хүдэлмэрилнэ. Зүгөөр электроэнерги дуталдажа, хүдэлмэри һаатуулна.

Венгриин баһа нэгэн промышленна центр болохо Дьерэй эгээн шухала бүхы предприятинууд хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй. Заводуудай цехүүдһээ түмэр замай вагонууд, металл отолдог станогууд, электромоторнууд ба бусад продукци дахяад гаргагдадаг болоо.

Рудабаниин руднигуудта дахин хоёр халаанда хүдэлмэрилдэг болонхой. Имагтал һүүлшын хоёр үдэр соо Рудабаниин горнягууд 2 мянга гаран тонно түмэрэй руда малтан абаад, металлургическа предприятинуудта ябуулаа.

Венгриин шахтёрнууд нүүрһэ малталгын темпые улам түргэдхэнэ. Дундада Дунайн бассейнын шахтанууд үсэгэлдэрһөө эхилжэ гурбан халаанай хүдэлмэридэ ороо.

Хитад-Бирмын хэһэн хамтын мэдүүлгэ

РАНГУН, декабриин 20. (ТАСС). Мүнөөдэр Бирманскэ Союзай премьер-министр У Ба Све КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лай хоёр Хитад-Бирмын хамтын мэдүүлгэ доро гараа табяа. Чжоу Энь-лай һайн һайхан хүсэлтэйгөөр Бирмэдэ ерэхэ үедөө Бирмын премьер-министр У Ба Све гэгшэтэй, Арадай сүлөөгэй антифашистска лигиин президент У Нутай, мүн Бирмын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй таба дахин хөөрэлдөө гэжэ энэ мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн ба хоёр талынхидые һонирхуулдаг асуудалнуудаар һаналаа хэлсэхэ арга олгоһон байна.

Азидахи ба бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал имагтал амгалан ёһоор зэргэ оршолгын табан ёһо гуримуудые хүндэлэлгын үндэһөөр хамгаалагдаха, батадхагдаха гэжэ найдаха зуураа, хоёр премьер-министрнүүд КНР-эй ба Бирмын хоорондохи харилсаануудай имагтал эдэ ёһо гуримуудые үндэһэ болгохо гэжэ хөөрэлдөө хэхэ үедөө баталаа гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Эдэ ёһо гуримуудые бүхы оронуудай хүлеэн абаа һаа, уласхоорондын бүхы арсалдаанууд амгалан ёһоор шиидхэгдэхэ байгаа гэжэ премьер-министрнүүд тоолоно.

КНР-эй Гүрэнэй Соведэй Премьер Бирмын хэдэ хэдэн городуудаар ябажа, нютагай зоной ба засагаархидай зүгһөө халуунаар угтагдаа гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Премьер-министрнүүд хоюулаа Мансида (Юньнань провинци, КНР) болоһон конференцидэ хабаадалсаа. Энэ конференциин дүүрэхэдэ хилэ шадарай районуудай зоной түлөөлэгшэдэй ехэ митинг болоһон байна.

Премьер-министрнүүд Хитад-Бирмын хилые гуримтай болгохо тухай асуудал бэе бэеэ ойлголсон, үнэн зүрхэнһөө хэлсээ гэжэ тэрэ мэдүүлгын түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

РАНГУН, декабриин 20. (ТАСС). Мүнөөдэр Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Премьер Чжоу Энь-лай, Премьерэй Орлогшо Хэ Лун ба элээнтэй суг ябагшад Рангунһаа Пакистан руу ниидэ.

Дж. Нерүгэй Вашингтондо айлшалалга дүүрэбэ

ВАШИНГТОН, декабриин 20. (ТАСС). Индиин премьер-министр Дж. Нерүгэй Вашингтондо айлшалалгын дүүрэһэнтэй дашарамдуулагдан тобшо коммюнике эндэ толилогдоо. Энэ коммюникень юрэнхыгөөр зохёогдонхой.

Президент премьер-министр хоёр «нюураараа уулзажа», хоёр орондо хамаатай хэдэн олон асуудалнуудаар сэхэ руунь дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. «Олон асуудалнуудаар» хоёр тала нэгэн адли һаналтай байба гэжэ коммюнике соо дурсагдана. Хөөрэлдөөнэй үедэ үгэеэ ойлголсоһон ушар «ООН-эй гол ёһонуудта зохилдуулан, оронуудай хоорондо эбтэй ба хани ёһоной харилсаа тогтоохо зорилгоор Индиин болон Холбоото Штадуудай гаргадаг саг үргэлжын хүсэлэл оролдолгодо туһалха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа тэдэнэр мүн лэ элишэлэн мэдүүлээ.

Премьер-министр Неру мүнөөдэр Нью-Йоркдо ерээ.

Таиландда шэнэ политическэ парти байгуулагдаба

БАНГКОК, декабриин 21. (ТАСС). «Дели Мейл» газетэ иигэжэ мэдээсэнэ. Таиландда «Парк Иссара» («Бэеэ дааха байдалай парти») гэһэн шэнэ политическэ парти байгуулагдажа, бүридхэлдэ абтаба. Энэ парти гадаадын политическэ асуудалнуудаар амгаланаар зэргэ оршолгын табан гол ёһонуудые үндэһэ болгодог нейтралитедэй политика хамгаалха юм гэжэ тус партиин хүтэлбэрилэгшэ Вонгкасай мэдүүлээ. Энэ парти орон доторхи коммунистнуудта эсэргүү хуулиие болюулхын түлөө, КНР-ые мэдэрхын түлөө, СЕАТО-һаа Таиландын гарахын түлөө тэмсэхэ байна.

Энэ парти һайн һайхан хүсэлтэйгөөр туһаламжа үзүүлэгдэхэ һаань, тиимэ туһаламжые ямаршье оронуудһаа абахые зүбтэйдэ тоолодог юм. Тус парти сэрэгэй туһаламжые буруушаадаг.

Порт-Саидай губернаторай мэдүүлгэ

КАИР, декабриин 21. (ТАСС). Империалистическэ эзэрхэг түримхэйнэрэй добтолгын үедэ городоймнай зон ехэ тэсэмгэй, зүрхэ зоригтой байһанаа харуулаа гэжэ англо-французска эзэмдэлгын үедэ Порт-Саидта байһан Порт-Саидай губернатор Мухаммед Риад гэгшэ МЕН агентствын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглээ. Порт-Саидай зон эзэмдэгшэдтэ туһалхаһаа арсаад, арми ба полицитайгаа хамтаржа, англо-французска булимтарагшадта шанга эсэргүүсэлтэ хээ. ООН-эй тусгаар зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгүүдтэй хамта ябалсажа байгаа египетскэ полицейскэ хүсэнүүдэй Порт-Саидта ерэһэнэй һүүлээр, эзэмдэгшэдһээ сүлөөлэгдэһэн городой районуудта тон намдуу болоод байна гэжэ Мухаммед Риад хэлээ. Тэндэ магазинууд нээгдэжэ, хүн зониие эдеэ хоолоор, эгээн шухала зүйлнүүдээр хангаха хэмжээнүүд абтажа байна.

Баруун Германиин арми байгуулга тушаа

БОНН, декабриин 21. (ТАСС). 1937 ондо түрэһэн сэрэгэй уялгата түрүүшын бүлэг хүнүүдэй сэрэгэй албанда татагдахаар бэлэн байһые январиин һүүлээр — февралиин эхеэр ФРГ-дэ шалгажа эхилхэ юм гэжэ «Франкфуртер Рундшау» газетэ мэдээсэнэ. Зуу мянга шахуу хүн шалгалтада орохо байна.

Норвегидэ Венгриин эльгээһэн ното

ОСЛО, декабриин 20. (ТАСС). Норвегидэ байдаг Венгриин Арадай Республикын этигэмжэтэ нюур Хаклер гэгшэ үсэгэлдэр Норвегиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствodэ ното эльгээгээ. 12-һоо 17 хүрэтэр наһанай венгерскэ 130 үхибүүдые Венгридэнь бусаахада туһалхые гуйжа Норвегиин правительстводa хандаһан гуйлта тэрэ ното соо бии гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Венгерскэ үхибүүдтэй уулзажа, эхэ орон доторхи мүнөөнэйнь байдал тухай хөөрэжэ үгэхэ арга Венгриин түлөөлэгшэдтэ олгохые Венгерскэ правительство гуйна.

Чжоу Энь-лай Пакистанда ерэбэ

КАРАЧИ, декабриин 20. (ТАСС). Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лай мүнөөдэр Карачида ерээ. Пакистанай премьер-министр Сухраварди, министрнүүд, национальна суглаанай депутадууд, дипломатическа корпусай гэшүүд болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд тэрэниие угтаа.

Чжоу Энь-лайн ябаһан замдань Пакистанай столицын хүн зон олоороо сугларжа, тэрэниие амаршалаа.

Хатоямын кабинет тушаалһаа бууба

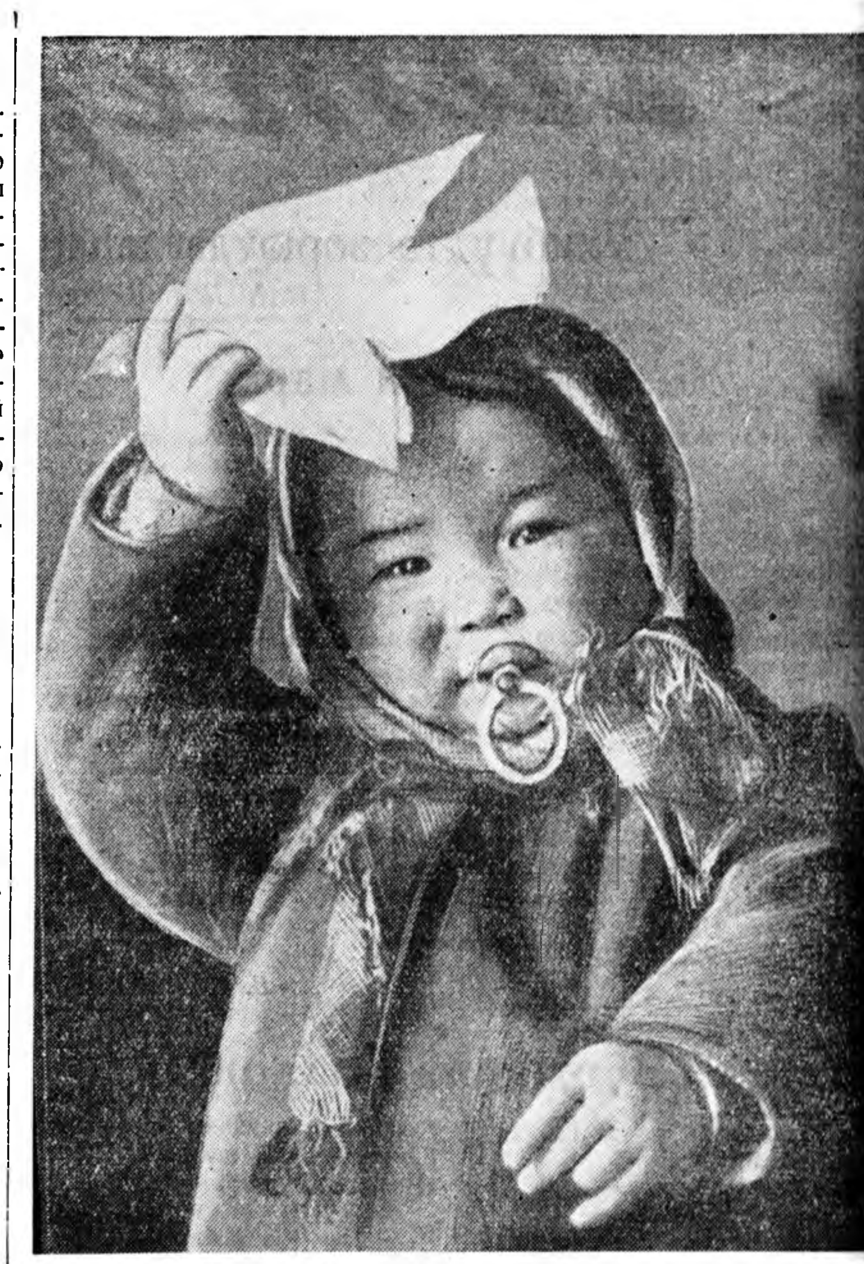
ПЕКИН, декабриин 20. (ТАСС). Хатоямын кабинедэй тушаалһаа бууһан тухай мүнөөдэр мэдээсэгдээ. Кабинедээ тушаалһаа бууха тухай шиидхэбэри правительствын ээлжээтэ бэшэ заседани дээрэ баталан абтаа.

Правительствын шэнэ толгойлогшые томилхын тулада парламентын сесси мүнөөдэр зарлагдаа гэжэ Токиогой радио дамжуулна.

Тандзан Исибаси Японой премьер-министр болоо

ПЕКИН, декабриин 20. (ТАСС). Тушаалһаа бууһан Ициро Хатоямын орондо Японой шэнэ премьер-министрые томилхо тухай асуудал Японой парламентын доодо палатын заседани дээрэ мүнөөдэр зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ Токиогой радио мэдээсэнэ. Премьер-министрын тушаалда хоёр кандидатура: Японой либерально-демократическа партиһаа Тандзан Исибаси, социалистическэ партиһаа—Мосабуро Судзуки гэгшэд дэбжүүлэгдээ. Голосованиин болоходо, Исибаси 291 голос абажа, премьер-министрээр һунгагдаа. Японой социалистическэ партиин түрүүлэгшэ Судзуки гэгшын түлөө 150 голос үгтөө.

Шэнэ премьер-министр хадаа Японой либерально-демократическа хүтэлбэрилхы партиин түрүүлэгшэ юм. Тэрэ 1954 онһоо хойшо Хатоямын кабинедтэ гадаадын худалдаа наймаанай болон промышленностиин министрын тушаал даажа байдаг һэн.

Бага, ехэгүй бүхы зоной
Баяртай, жаргалтай байхын тулада,
Амгалан тайбан ажабайдалай
Аша туһада тэмсэе булта!

Е. Ринчиновагай фотоэтюд.

Баян олзо

Ан гүрөөлөөр элбэг Хорийн аймагай хүбшэ тайгануудаар хэдэн олон ангуушад булга, хэрмэ, баабгай, гүрөөһэ агнажа байна. Түрүүшын ангуушад һаяшаг хүбшэһөө буужа, олоһон олзоёо—элдэб ангуудай үнэтэ арһа гүрэндэ тушаагаад, хоол хүнэһээ, һомо буугаа түхеэрээд, агнууридаа дахин гараа.

Аймпотребсоюзай бэлэдхэлэй конторын магазинда булганай 304, хэрмэнэй арба мянга шахуу, шандаганай 200 гаран арһан, тэрэшэлэн шонын, үнэгэнэй, шэлүүһэнэй, ондатрын олон арһан тушаагдаад байна. Тиихэдэ найман зуу гаран хура, хүдүү, һойр тушаагдаа.

Илангаяа «Красный партизан» колхозой суута ангуушан Иван Ильич Снетков Яков Константинович Садовский хоёр хамта агнажа, 17 булга, 6 баабгай барижа тушаагаад, һөөргөө агнахаяа гаранхай. Эдэнэр булганай арһа тушааһанайнгаа түлөө 6 мянга шахуу түхэриг мүнгэ абаа. Тиихэдэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой ангуушан Сангажап Жамбалов, Үдын МТС-тэ һуудаг үбгэн Игнат Лосев гэгшэд 11—13 булга барижа тушаагаад, мүнөө агнууряа үргэлжэлүүлнэ.

Мүнөө аймаг дотор хамта 300 шахуу хүн агнуурида ябана. Эдэнэй олонхинь амаралтынгаа үедэ тайгын агаараар амилхаяа, ан гүрөөһэ агнахаяа гараһан хүдэлмэришэд, албахаагшад, колхознигууд юм. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой МТФ-е даагша амаралтынгаа үе соо агнуурида ябажа, 13 булганай, 60 гаран хэрмэнэй арһа гүрэндөө тушаажа, дүрбэ мянга гаран түхэригэй олзо хээ.

Тиихэдэ районой хүдэлмэрилэгшэ Михаил Татауров ангууша Евграф Трутневтай хамта агнаха зуураа, 20 булганай арһа, 300 гаран хэрмэнэй арһа тушаагаа юм.

— Урда жэлэйхидэ орходоо энэ жэлдэ һураггүй олон хүн агнуурида гараа. Тиимэһээ мүнөө жэлэй ан бариха түсэбэй дүүргэгдэхэнь дүтэлөө,—гэжэ бэлэдхэлэй конторын агнууриие эмхидхэгшэ Андрей Яковлевич Трутнев хөөрэнэ.

Ц. Дандаров.

Улаан тугтай гүүртэ

Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой правлени, партийна эхин организаци һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрүүлэгдэһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые 10 хоноод лэ хаража үзэдэг.

Һүүлшын декадын дүнгүүдээр мүрысөөндэ Владимир Бизьяевай даадаг гүүртын коллектив түрүү һуури эзэлбэ. Һү һаалгые нилээдгүй дээшэлүүлжэ, мүрысөөндэ илаһанайнь түлөө тус гүүртын һаалишадай коллективтэ колхозой правлениин, партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Тус гүүртын түрүү һаалишан комсомолка Эрдыни Хандашкеева һаамхай үнеэн бүриһөө сүүдхэ соо 8—8 килограмм һү һаагаа. Мүн һаалишад Долгоржаб Шантанова, Гармацырен Доржиева болон бусад һү һаалгые нилээдгүй дээшэлүүлээ.

Мүнөө тус гүүртын малшад 1956—57 оной ажахын жэлдэ нютагай үүлтэрэй һаамхай үнеэн бүриһөө 1400 литр һү һаахын түлөө, һү һаалгые үбэлэй һарануудта 2—2,5 дахин дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлээ бүри шангадхана.

С. Шарапов.

Ч. ГЕНИНОВ.

Дуу андалдаан

Хабаадаха нюурнууд:

1. Гэрэлмаа — хонишон басаган.
2. Доржомаа — хонишон басаган.
3. Бэлигтэ—тракторист.
4. Базаржаб—аймагай тушаалтан.

Дуу андалдаанай нааданда гурбан ондоо аялга хэрэглэгдэхэ. 1-дэхи дуунайнь аялга—хоёр басагадай дуун, 2-дохинь—Базаржабтай урда урдаһаа дуулалсаха дуун, 3-дахи дуунайнь аялга—Бэлигтын дуулаха дуун, саашадаа Гэрэлмаатай хамта дуулаха дуунай аялга болоно. Бэлигтын дуулаха «Инагай дуун», Ч. Гениновээр зохёогдожо, Ж. Батуевай нотототойгоор «Б.-М. үнэн» газетэдэ толилогдоһон байха. Энэ дууе мэдэхэгүй һаа, бүри ондоо дуу, арадай дуу оруулхада болохо. Урдахи хоёр дуунай аялгые өөһэдынгөө дураар тааруулаад дуулаха.

Хонишон хоёр басагад уралан оёжо, дуу дуулалдажа һуунад.

ГЭРЭЛМАА ДОРЖОМАА хоёр:

Ягаан сэсэгээ сасаруулаад,
Ягаашье гоёб даа нютагнай.
Ялагар гэрэлээ толоруулаад,
Ямаршье гоёб даа колхознай.
Адуу малаа үдхэжэ,
Арьбажаа, баяжаа колхознай.
Трактор, машинаар табилуулжа,
Тарилгаа үлүүлээ нүхэднай.
Арбайхан тарягаа ургуулаад,
Алтанхан Уставтай колхознай.
Ажалайнгаа габьяагаар
алдаршаал,
Алдарта комсомол нүхэднай.

(Энэ дууе хүхюутэй, баяртайгаар дуулаха).

«Трактор, машинаар табилуулжа,
Тарилгаа үлүүлээ нүхэднай» — гэжэ дуулахадаа, эдэ хоёрнай тракторист хүбүүдтэй инагай холбоотой гэжэ мэдэхээр, урда урдаһаа уриханаар харалсан дууланад.

«Ажалайнгаа габьяагаар
алдаршаал,
Алдарта комсомол нүхэднай» — гэхэдээ баһа энеэбхилэн дуулана.

Аймагай тушаалта Базаржаб ехэ хүхюутэй, портфель һугабшалһан, ама халамгайшаг. Басагадай хажууда ерээд, Гэрэлмаа тээшэ хаража энеэбхилнэ, һахагашан хүхинэ.

БАЗАРЖАБ:

Аймагһаа наашханаа
табилуулаад,
Айлшалжа танайда ерэбэлби.
Алдарта хонишод таанартаа
Амархан мэндээ хүргэбэлби.

ГЭРЭЛМАА (Доржомаада эмнисгээн байжа дуулана):

Янгяажан соохонуур табилуулгаа
Яаһанхан хурданхан машинань
бэ.
Ятараа намайгаа амаршалдаг,
Ямархан зулгыхан занханиинь
бэ.

БАЗАРЖАБ: (Ехэ бардамаар дуулана):

Хадаараа налагай гэжэ дуулаад,
Харгыень зүгөөн ерээ һэм даа.
Ханилмаар налархай гэжэ
дуулаад,
Харюугаа хэлсэхээ ерээ һэм даа.

(Тамхи залахадань абанагүй).

ГЭРЭЛМАА: (Урдуурнь гараад, хажуу тээшээ ошохо зуураа, дала мүр дээгүүрээ гэдэргээ харан харан дуулана):

Хадынгаа харгые мэдээгүй аад,
Хайран даа бензинээ галдабаш
даа.
Ханилхы намхантай баталаагүй
аад,
Халаг даа дэмыхэн ерэбэш даа.

БАЗАРЖАБ: (Хойноһоонь дахажа хажуудань ошон һагад дуулана):

Ардагхан моритойб гэһэнхэншни
Алагхан зээрдэгшэн байгаал ааб
даа.
Айдархан нүхэртэйб гэһэнхэншни
Артелиин бригадир байгаал ааб
даа.

ГЭРЭЛМАА: (Гэдэргээ эрьелдэн, урдаһаань хаража дуулаад, Доржомаагайгаа хажууда оошоно):

Ары руунь юунэйхин
табилуулаабши,
Аржагар машинатай болооб гээ
гуш?
Айлнуудтаа юунэйхин
солдёрхообши,
Аймагай тушаалтан болооб гээ
гуш?

БАЗАРЖАБ. (Машиныг шуумайхые, Гэрэлмаада зүрхэнэйнгээ шунаһаень гараараа заахан хэбэртэй урдаһаань дүтэлэн дуулана):

Шулуугаар дэбдимэл
харгыгаараа
Шуумайсал табинхай
машинамни.
Шуранхан илдамхан шамхандаа
Шунажал дурланхай зүрхэмни.

(Гэрэлмаа Доржомаа хоёр дуугайханаар бэе бэедээ эмнилсээд, хамтадаа дуулана).

Янгяажан голоймнай бургааһан
даа,
Яатарааш хойшхоноо нэнгэнхэйб
даа.
Ямбатай, томоотой баарһанхан
даа
Ямархан архяараа хангалтайб
даа.

(Энеэлдэнэд).

БАЗАРЖАБ:

Зурымал, зурымал харгыгаараа
Зурыхал гуримаараа
зурыгуужан.
Зонхонһоо гадуурхан ябагдаагүй
Зорёолон хэлсэхэ зогсод гыт.

ГЭРЭЛМАА, ДОРЖОМАА:

Солбонхон машинаар гүйлгэхэм
гээд,
Соорхойдонь һуугаа һаа, яаха
хүмши.
Сортоорхон ябаһаар хүхихэм
гээд,
Сурбаяа алдаа һаа, яаха хүмши.

(Базаржаб тулгардан, эшэжэ гарана).

ГЭРЭЛМАА:

Соорхойгоо хяагханда таталуулжархёд.
Солбоноо табихадам юшэтэйхэмш
даа.
Соведхэн хуулидань
баталуулжархёд,
Сохомлоод ябахадам
юуштэйхэмш
даа.

(Бэлигтэ холоһоо дуулана). Гэрэлмаа Доржомаа хоёр ехэ мэгдэн, Гэрэлмаагаа һуулгана. Доржомаань «Бишни ябахам»—гээд, гүйжэ гарана. Бэлигтэ дуулаһаар ерэнэ).

БЭЛИГТЭ:

Урихан зулгыхан захяануудшни
Уулзахаш дурым хүрүүлнэ.
Ирагуу гоёхон үгэнүүдшни
Илалтым зориг бадаруулна.

Дабталга:

Дууша басаган,
Дуулыш намдаа,
«Дурлааб шамдаа»

гэжэ хэлээд.

Арюухан зулгыхан шамхандаа
Аришье дуулаад үгэнэлби.
Шамхандаа дурлаһан урмандаа
Шүлэгшье зохёогоод бариналби.

Дабталга.

БЭЛИГТЭ:

Үглөө үглөөгүүр Москва
мордохоошнил.
Үзэсхэлэнтэ һайхан выставкэдэ
ошохоошнил.
Үндэр ехэ зол хубида хүртөөлши,
Үдэһэ ерэһэн телеграмма
барилши!

(Гэрэлмаа телеграмма абажа уншана. Хоюулаа аргагүй ехээр баярлан дуулана).

Хонгёохон дуутай басагамни,
Хоюулан дуугаа дуулаел даа.
Эхэ оронмай, инагхамни,
Энхэ жаргал үгэнэл даа.

Дабталга.

(Хоюулан гарана).

ШАТАР

Шатараар Закаменай аймагай түрүү һуури эзэлхын тула 14 бэрхэ шатаршад мүрысэбэ.

Хэдэн үдэрэй шанга тулалдаанай һүүлдэ, 1-дэхи һуури Цакирай дунда һургуулиин директор Н. Н. Афанасьев эзэлбэ. Нүхэр Афанасьев абажа болохо 13 очкоһоо 11,5 очко абаа. 2-дохи һуури инженер Тархимаев (10,5 очкотой), 3-дахи һуури — Е. Л. Бадмаев (8 очкотой) эзэлээ. Түрүү һуури эзэлһэн табан шатаршадта грамота, бэлэгүүд барюулагдаа.

Н. Гомбоев.

Редакторай орлогшо О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00640. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 7017.